

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

© Vijeće Evrope/Evropski sud za ljudska prava, 2013. Ovaj prevod je realiziran zahvaljujući pomoći Fonda povjerenja Vijeća Evrope (www.coe.int/humanrightstrustfund). On ne obavezuje Sud. Ako su vam potrebne dodatne informacije, pogledajte naznaku o autorskim pravima na kraju ovog dokumenta.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2013. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court. For further information see the full copyright indication at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2013. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

TREĆE ODJELJENJE

ODLUKA

Predstavka broj 33917/12
Bède DJOKABA LAMBI LONGA
protiv Nizozemske

Evropski sud za ljudska prava (Treće odjeljenje), zasjedajući 9. oktobra 2012. godine u Vijeću u sljedećem sastavu:

Josep Casadevall, *predsjednik*,

Egbert Myjer,

Corneliu Bîrsan,

Alvina Gyulumyan,

Luis López Guerra,

Nona Tsotsoria,

Kristina Pardalos, *sudije*,

i Santiago Quesada, *registrar Odjeljenja*,

imajući u vidu navedenu predstavku koja je podnesena 1. juna 2012. godine,
nakon vijećanja, donosi sljedeću odluku:

ČINJENICE

1. Podnositelj predstavke, gosp. Bède Djokaba Lambi Longa, je državljanin Demokratske Republike Kongo rođen 1966. godine. Sada se nalazi u pritvoru u Pritvorskoj jedinici Ujedinjenih nacija u okviru zatvora Scheveningen, Hag, Nizozemska. Pred Sudom su ga zastupali gosp. W. Eikelboom, gosp. F. Schüller i gosp. G. Sluiter, odvjetnici iz Amsterdama.

A. Okolnosti predmeta

1. Pritvaranje podnositelja predstavke u Demokratskoj Republici Kongo

2. Činjenice u ovom predmetu, kao što ih je naveo podnositelj predstavke, se mogu rezimirati kako slijedi.

3. Podnositelj predstavke je bio prominentni član Unije kongoanskih patriota (*Union des patriotes congolais* (UPC), u daljem tekstu: UPC), političkog pokreta osnovanog u regiji Ituri Demokratske Republike Kongo. Militantno krilo UPC-a (*Forces Patriotiques pour la Libération du Congo*, (FPLC), u daljem tekstu: FPLC) je jedna od oružanih frakcija koja je aktivna na tom području u posljednjih nekoliko godina.

4. Dana 19. marta 2005. godine, podnositelj predstavke je uhapšen u Kinšasi zajedno s nekoliko drugih članova UPC-a ili FPLC-a, uključujući Thomasa Lubangu Dyiloa, predsjednika UPC-a i glavnokomandujućeg FPLC-a.

5. Čini se da je podnositelj predstavke optužen za učestvovanje ili saučesništvo u ubistvu devetorice bangladeških članova Misije Organizacije ujedinjenih nacija u Demokratskoj Republici Kongo (*Mission de l'Organisation des Nations Unies en République démocratique du Congo* (MONUC), u daljem tekstu: MONUC). Podnositelj predstavke je konstantno odbacivao te optužbe.

6. Pritvor podnositelja predstavke je produžen nekoliko puta. Posljednji nalog za pritvor koji se nalazi u spisu Suda je istekao 2. jula 2007. godine. Podnositelj predstavke je istakao da nikakvo daljnje produženje njegovog pritvora nije bilo dozvoljeno i da je od tada pritvoren bez pravnog osnova.

2. Premještanje podnositelja predstavke u pritvorske prostorije Međunarodnog krivičnog suda

7. Dana 17. marta 2006. godine, Thomas Lubanga Dyilo je uhapšen na osnovu zapečaćenog naloga za hapšenje Međunarodnog krivičnog suda te je prebačen u Hag. Dana 28. augusta 2006. godine, objavljeno je da je tužitelj Međunarodnog krivičnog suda optužio gosp. Lubangu Dyiloa za regrutiranje i korištenje djece mlađe od 15 godina u svrhu aktivnog učestvovanja u neprijateljstvima.

8. Dana 27. marta 2011. godine, podnositelj predstavke je premješten iz pritvorskog objekta koji se nalazio u Demokratskoj Republici Kongo u pritvorski objekat Međunarodnog krivičnog suda u Hagu u svrhu davanja iskaza u svojstvu svjedoka odbrane u postupku gosp. Lubange Dyiloa. Čini se da se podnositelj predstavke suglasio s ovim premještanjem. U odluci od 5. augusta 2011. godine Pretresnog vijeća I (vidi, dole), naznačeno je da su se vlasti Demokratske Republike Kongo obavezale da će poštivati privilegiju podnositelja predstavke protiv samoinkriminiranja.

9. Podnositelj predstavke je svjedočio u više navrata između 30. marta i 7. aprila 2011. godine.

3. Postupak pred Međunarodnim krivičnim sudom

(a) Podnesci podnositelja predstavke i argument pred Pretresnim vijećem

10. Dana 7. aprila 2011. godine, podnositelj predstavke je podnio zahtjev Pretresnom vijeću I za "specijalne mjere koje se odnose na njegov zahtjev za azil". On je istakao da se boji represalija po povratku u Demokratsku Republiku Kongo kada bude u rukama članova vlade te zemlje, uključujući samog predsjednika Kabila. On je također istakao da ima zdravstvenih problema zbog kojih mu je potrebna medicinska njega koja nije na raspolaganju u Demokratskoj Republici Kongo.

11. Dana 1. juna 2011. godine, podnositelj predstavke je podnio zahtjev za azil nizozemskim vlastima (vidi, dole). Istog dana je zatražio od Međunarodnog krivičnog suda da naloži "specijalne mjere" u skladu s pravilom 88(1) Pravidnika o postupku i dokazima Međunarodnog krivičnog suda (vidi, dole) u formi, u onoj mjeri u kojoj je relevantna za ovaj predmet, obustavljanja njegovog udaljenja u Demokratsku Republiku Kongo.

12. Pretresno vijeće je pozvalo vlasti Demokratske Republike Kongo da dostave svoja zapažanja, koje su istakle da nastavljaju i dalje držati podnositelja predstavke u pritvoru tokom cijelog postupka te da su samo privremeno premjestile njegov pritvor. Prema njihovom mišljenju, Konvencija o statusu izbjeglica od 28. jula 1951. godine i Protokol uz nju od 31. januara 1967. godine nemaju prioritet nad Statutom Međunarodnog krivičnog suda, naročito njegovim članom 93 (vidi, dole).

13. Nizozemska vlada, u svojim zapažanjima koje je Sekretarijat Međunarodnog krivičnog suda primio 7. juna 2011. godine, je istakla da se podnositelj predstavke nalazi u privremenom pritvoru Međunarodnog krivičnog suda te da je on van jurisdikcije države domaćina. Međutim, ako primi zahtjev za azil, Vlada će ga razmotriti i odlučiti o njemu “kakav god bio rezultat”. Ipak, država domaćin se priklanja ocjeni Međunarodnog krivičnog suda u pogledu pitanja da li se podnositelj predstavke može sigurno vratiti u Demokratsku Republiku Kongo; bilo koji rizik u pogledu sigurnosti, koji bi identificirao Međunarodni krivični sud, mora riješiti on na osnovu svog programa o zaštiti svjedoka. U međuvremenu, Međunarodni krivični sud treba da se brine o podnositelju predstavke.

14. Odjel za žrtve i svjedoke Međunarodnog krivičnog suda, u odgovoru na nalog koji je izdalo Pretresno vijeće, je obavilo procjenu rizika u pogledu pitanja zaštitnih mjera za podnositelja predstavke i neke druge svjedoke u jednom drugom predmetu koji su izrazili slične probleme. Ta procjena je uključivala pregled transkripata svjedočenja podnositelja predstavke, evaluiranje aktuelne političke situacije u Demokratskoj Republici Kongo i sastanke s direktorom pritvorskog centra u kojem je podnositelj predstavke bio pritvoren (Pritvorski centar Makala, Kinšasa). Odjel za žrtve i svjedoke je zaključio da podnositelj predstavke, po povratku u Demokratsku Republiku Kongo, ne bi bio izložen dodatnom riziku po svoju sigurnost ili po psihičko ili fizičko zdravlje zbog svog svjedočenja pred Međunarodnim krivičnim sudom. U pogledu posebnog straha koji je podnositelj predstavke izrazio da će ga svedočenje o uticajnim ličnostima u kongoanskoj vladi izložiti riziku po povratku u Demokratsku Republiku Kongo, Odjel za žrtve i svjedoke je izrazio mišljenje da se svjedočenjem podnositelja predstavke ne otkriva ništa što kongoanskoj vlasti već nije poznato. Osim toga, “želja [podnositelja predstavke] da umiješa kongoanske vlasti, a naročito predsjednika Kabila, [je] općepoznata”. Odjel za žrtve i svjedoke je zaključio da je malo vjerovatno da bi svjedočenje podnositelja predstavke bilo od uticaja na politiku u Demokratskoj Republici Kongo u smislu da vodi represalijama. Osim toga, kongoanske vlasti su dale garancije da će podnositelj predstavke dobiti adekvatnu zaštitu, a sigurnost podnositelja predstavke bi bila dovoljno zajamčena kontinuiranim monitoringom kada podnositelj predstavke bude vraćen u Pritvorski centar Makala.

15. Prema raspoloživim medicinskim informacijama, podnositelj predstavke je dobio medicinsku njegu koja adekvatna njegovom stanju te je bio sposoban za putovanje.

(b) Odluka Pretresnog vijeća

16. Dana 4. jula 2011. godine, Pretresno vijeće I je donijelo odluku. Ono je prihvatilo da Međunarodni krivični sud ima obavezu da, prema članu 93. stav 7(b) svog statuta i pravila 192(4) Pravilnika o postupku i dokazima, te prema Standardnom operativnom postupku koji je zaključen između

njegovog sekretarijata i Demokratske Republike Kongo, vrati podnositelja predstavke u Demokratsku Republiku Kongo kada se postigne cilj njegovog transfera – koji je postignut budući da je podnositelj predstavke okončao svoje svjedočenje. Međutim, član 21. stav 3. Statuta iziskuje da primjena i tumačenje primjenjivog prava budu u skladu s međunarodno priznatim ljudskim pravima. Prema tome, Pretresno vijeće je prvo moralo razmotriti implikacije zahtjeva za azil podnositelja predstavke.

17. Na nizozemskim vlastima je, ne na Međunarodnom krivičnom sudu, da razmotri zahtjev za azil podnositelja predstavke. Međutim, Međunarodni krivični sud mora obezbijediti propisnu mogućnost nizozemskim vlastima da odluče da to urade i podnositelju predstavke da iznese svoje razloge. Na nizozemskim vlastima je da odluče da li je potrebno intervenirati kako bi preuzele kontrolu nad podnositeljem predstavke do momenta kada postupak o azilu i bilo koja žalbena faza u tom postupku budu okončani.

18. Pretresno vijeće je dalo upute Sekretarijatu da podnositelju predstavke dozvoli razuman pristup odvjetnicima koji će ga zastupati u postupku o zahtjevu o azilu; da dostavi izvještaj o domaćem postupku koji će uslijediti da bi Nizozemska mogla ispuniti svoju obavezu u vezi sa zahtjevom za azil prije nego što podnositelj predstavke bude vraćen u Demokratsku Republiku Kongo (osim u slučaju da se zahtjev za azil usvoji); da se poveže s kongoanskim vlastima, prije bilo kakvog vraćanja podnositelja predstavke u Demokratsku Republiku Kongo, da bi odlučio o stepenu zaštitnih mjera, te ih proveo, koje Sekretarijat smatra potrebnim, te da podnese uzvratni izvještaj u skladu s tim; da prati položaj podnositelja predstavke nakon njegovog vraćanja u Demokratsku Republiku Kongo.

(c) Daljnji postupak pred Međunarodnim krivičnim sudom

19. Dana 2. augusta 2011. godine, Ministarstvo vanjskih poslova Nizozemske je dostavilo *notu verbale* kojom je informiralo Pretresno vijeće o potrebi da se obave razgovori s podnositeljem predstavke i o mogućnosti daljnjeg istraživanja, te o postupku koji bi iz njega proizašao. Nota je sadržavala sljedeće:

“Navedeni upravni u sudski postupci bi mogli potrajati te Nizozemska zahtijeva od pritvorenog svjedoka da ostane u pritvorskom centru Međunarodnog krivičnog suda cijelo vrijeme.”

20. Dana 13. jula 2011. godine, nizozemska Vlada je zatražila odobrenje da podnese žalbu protiv odluke Pretresnog vijeća. Demokratska Republika Kongo je dostavila dokument u kojem je naznačila da se ne slaže s odlukom, koji je Vijeće smatralo zahtjevom za odobrenje za ulaganje žalbe. Dana 4. augusta 2011. godine, Pretresno vijeće je usvojilo oba zahtjeva. Datuma koji nije ustanovljen, Žalbeno vijeće je odlučilo da je usvajanje odobrenja za žalbu Nizozemskoj bilo *ultra vires* te da je, prema tome, nedozvoljeno.

21. Nalogom od 15. augusta 2011. godine, Pretresno vijeće je ponovo istaklo da je na Nizozemskoj

“da odluči da li će, prema domaćim i međunarodnim obavezama, preuzeti kontrolu nad svjedokom do odluke o zahtjevu za azil te bilo kojoj žalbi u tom postupku.”

Dalje,

“Država domaćin se poziva da bez odlaganja razmotri da li [namjerava] da odgodi odlazak [podnositelja predstavke] iz Nizozemske. Sekretarijat [treba] da se konsultira s holandskim vlastima o premještanju svjedoka pod ‘kontrolu’ Nizozemske ako država domaćin [namjerava] da odgodi njegov odlazak do donošenja odluke o zahtjevu za azil. Sekretarijat i država domaćin [trebaju] odrediti razuman vremenski rok za premještanje.”

22. Dana 26. augusta 2011. godine, Ministarstvo vanjskih poslova Nizozemske je poslalo *notu verbale* Međunarodnom krivičnom sudu koja glasi:

“Prema konstantnom stavu Nizozemske, svjedok [tj. podnositelj predstavke] treba ostati u pritvoru Suda za vrijeme postupka u vezi sa zahtjevom za azil. U tom pogledu, Nizozemska skreće pažnju na svoju *notu verbale* od 2. augusta 2011. godine, u kojoj je naznačila postupak koji Nizozemska treba poštivati da bi ispunila svoju obavezu na osnovu zahtjeva za azil, uključujući upravni i sudski postupak. U njoj je Nizozemska istakla da ‘zahtjeva od pritvorenog svjedoka da ostane u pritvorskom centru Međunarodnog krivičnog suda cijelo vrijeme’.

Svjedok je privremeno premješten u pritvorski objekat Suda [tj. Međunarodnog krivičnog suda] iz Demokratske Republike Kongo u skladu sa sporazumom zaključenim između njih na osnovu člana 93. stav 7. Statuta. Prema tom sporazumu, svjedok će ostati u pritvoru i biće vraćen [u Demokratsku Republiku Kongo] kada cilj premještanja bude ostvaren. Taj sporazum je zaključen između [Međunarodnog krivičnog suda] i [Demokratske Republike Kongo] kako bi olakšao postupak krivičnog gonjenja koji je pokrenuo [Međunarodni krivični sud]. Nizozemska ne razumije kako bi obaveza da prihvati na svoju teritoriju strance bez dozvole boravka ili one koji ilegalno borave mogla proizilaziti iz bilateralnog sporazuma u kojem ona nije strana potpisnica. Sud nema ovlast na osnovu Statuta ili Sporazuma o sjedištu da premjesti svjedoka u Nizozemsku, niti ima ovlast da nametne takvo premještanje državi domaćinu. Niti je je Nizozemska obavezna, kao što je priznao [Međunarodni krivični sud], da prihvati premještanje svjedoka pod njenu kontrolu.

U tom pogledu, Nizozemska bi također istakla da, imajući u vidu sadašnje okolnosti, njoj nedostaje jurisdikcija da zadrži svjedoka u pritvoru za vrijeme razmatranja njegovog zahtjeva za azil.

Osim toga, nije Nizozemska ta koja namjerava da odgodi odlazak svjedoka. Nizozemska naznačava da se u odluci ponovo ističe odgovornost Suda da osigura da svjedok ima stvarnu – za razliku od puke teoretske – mogućnost da podnese zahtjev za azil holandskim vlastima prije vraćanja u Demokratsku Republiku Kongo. Prema razumijevanju Nizozemske, ta odgovornost uključuje činjenicu da Sud neće premjestiti svjedoka u [Demokratsku Republiku Kongo] za vrijeme postupka koji se odnosi na zahtjev za azil.

Dakle, stav Nizozemske je da svjedok treba da ostane i dalje u pritvoru Suda za vrijeme razmatranja zahtjeva za azil. Prema tome, Nizozemska ne smatra da postoji potreba da se sada konsultira sa Sekretarijatom Suda.”

23. Nakon što je podnositelj predstavke zatražio od Pretresnog vijeća da preispita svoju odluku od 4. jula 2011. godine, Pretresno vijeće je izdalo nalog 1. septembra 2011. godine, čiji sadržaj uključuje sljedeće:

“Budući da je država domaćin informirala Vijeće da ne namjerava odgoditi vraćanje [podnositelja predstavke] u [Demokratsku Republiku Kongo] te da je odbila da se konsultira sa Sekretarijatom u vezi s premještanjem pritvora na državu domaćina, zahtjev za preispitivanje provedbenog naloga Vijeća je irelevantan.

Mišljenje sudija je da je Vijeće obezbijedilo Sekretarijatu jasne smjernice, tj. da odlaganje odlaska [podnositelja predstavke] podliježe uvjetu da pritvor svjedoka [tj. podnositelja predstavke] bude prebačen na državu domaćina dok država domaćin ne donese odluku o zahtjevu za azil. Vijeće je ispunilo svoju obavezu na osnovu člana 21. stav 3. Statuta te je sada na državi domaćinu, kojoj je upućen zahtjev za azil, da odluči da li je potrebno intervenirati kako bi preuzela kontrolu nad svjedokom [tj. podnositeljem predstavke] do odluke o zahtjevu za azil te bilo kojoj žalbi u tom postupku.

Sljedi da Sekretarijat treba djelovati u pogledu [podnositelja predstavke] na način specificiran u članu 93. stav 7. Statuta i pravilu 192(4) Pravilnika. (...)

Ako se putovanje pokaže odgovarajućim (...) potrebno je da sekretar informira državu domaćina o datumu namjeravanog odlaska [podnositelja predstavke] u [Demokratsku Republiku Kongo]. Ako holandske vlasti naznače u bilo koje vrijeme prije njegovog konačnog odlaska u [Demokratsku Republiku Kongo] da namjeravaju preuzeti kontrolu nad svjedokom, sekretar treba sarađivati pri premještanju [podnositelja predstavke] u državu domaćina.”

24. Odlukom od 15. decembra 2011. godine, Pretresno vijeće je odbilo zahtjev podnositelja predstavke za povlačenje naloga za njegovo vraćanje u Demokratsku Republiku Kongo i, umjesto toga, nalaganje njegovog puštanja na slobodu, uvjetno ako bude potrebno. Vijeće je dodalo:

“Nalog Suda [od 1. septembra 2011] ostaje na snazi. Vijeće ponavlja svoje upute Sekretarijatu da se pripremi za vraćanje [podnositelja predstavke] kada bude sposoban za putovanje, u skladu s članom 93. stav 7(b) Statuta i pravilom 192(4) Pravilnika. Na holandskim vlastima je da odluče da li je potrebno intervenirati kako bi preuzele kontrolu nad njim u svrhu vođenja bilo kakvog postojećeg domaćeg postupka.

Do momenta vraćanja [podnositelja predstavke] u [Demokratsku Republiku Kongo], on treba ostati u pritvoru u skladu s članom 93. stav 7(b) Statuta, osim ako se pritvor ne prenese na holandske vlasti po njihovom zahtjevu. Vijeće nema nadležnost da preispituje bilo koju odluku [Demokratske Republike Kongo] o pritvaranju svjedoka nakon što se vrati u tu zemlju, te je potrebno istaći da je Vijeće, u odluci od 4. jula 2011. godine, ispitalo svoje odgovornosti na osnovu člana 68. stav 1. Statuta, u pogledu vraćanja [podnositelja predstavke] u Demokratsku Republiku Kongo.”

4. *Zahtjev za azil podnositelja predstavke*

25. Kao što je već spomenuto, dana 1. juna 2011. godine, podnositelj predstavke je podnio zahtjev za azil nizozemskim vlastima putem svog odvjetnika, gosp. Schüllera. U zahtjevu je navedeno da se podnositelj predstavke boji progona ako bude vraćen u Demokratsku Republiku Kongo budući da je dao izjave pred Međunarodnim krivičnim sudom, prema kojima se predsjednik te zemlje dovodi u vezu s ratnim zločinima.

26. Datuma koji nije utvrđen, ali prema odgovoru na dopis koji je poslao gosp. Schüller, zastupnik podnositelja predstavke, 28. septembra 2011. godine, Služba za imigraciju i naturalizaciju (*Immigratie- en Naturalisatiedienst*) je naznačila da nije moguće da podnositelj predstavke traži azil budući da on nije pod jurisdikcijom Nizozemske. Imajući to u vidu, njegov zahtjev bi se smatrao zahtjevom za zaštitu (*bescherming*), koji je potrebno razmotriti u svjetlu zabrane *refoulementa* koja prioizilazi iz Konvencije o statusu izbjeglica iz 1951. godine i člana 3. Konvencije; naravno, potrebno je imati na umu da podnositelj predstavke nije pod jurisdikcijom Nizozemske. Naznačeno je da bio bio obavljen razgovor s podnositeljem predstavke.

5. *Postupak u Nizozemskoj s ciljem obezbjeđivanja puštanja na slobodu podnositelja predstavke*

(a) **Postupak pred Regionalnim sudom**

27. Zasnivajući svoj argument na premisi da je njegov pritvor mjera na osnovu člana 59. Zakona o strancima iz 2000. godine (*Vreemdelingenwet 2000*, vidi dole), podnositelj predstavke je uložio žalbu Regionalnom sudu (*rechtbank*) u Hagu.

28. Regionalni sud je donio odluku 27. oktobra 2011. godine nakon kontradiktornog postupka. On je smatrao da, premda je Nizozemska spremna da razmotri zahtjev za zaštitu podnositelja predstavke te je zatražila od Međunarodnog krivičnog suda da i dalje drži podnositelja predstavke u pritvoru, pritvor podnositelja predstavke iz tog razloga ne potpada pod ovlast ili kontrolu nizozemskih vlasti.

(b) **Postupak pred Odjeljenjem za upravne sporove Državog vijeća (*Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State*)**

29. Podnositelj predstavke je uložio žalbu Odjeljenju za upravne sporove Državog vijeća, koje je donijelo odluku (broj nacionalne jurisprudencije (*Landelijk Jurisprudentie Nummer*, "LJN") BW0617) 22. marta 2012. godine nakon kontradiktornog postupka.

30. Odjeljenje za upravne sporove je citiralo sljedeće iz dopisa od 19. oktobra 2011. godine koji je poslao sekretar Međunarodnog krivičnog suda Ministarstvu vanjskih poslova:

“U vezi sa specifičnim pitanjem pritvorenih svjedoka, sekretar ovim potvrđuje stav da su četvorica pritvorenih svjedoka, od koji je jedan u vezi s predmetom Tužitelj protiv Thomasa Lubange Dyiloo (ICC 01/04-10/06) [tj. podnositelj predstavke], a tri preostala u vezi s predmetom Tužitelj protiv Germaina Katange i Mathieuua Ngudjoloa Chuiia (ICC-01/04-01/07), trenutno pritvorena pod isključivom ovlasti Demokratske Republike Kongo po zahtjevima i Pretresnog vijeća I i Pretresnog vijeća II kako bi se omogućila njihova *viva voce* svjedočenja u sjedištu Suda u skladu s članom 93. stav 7. Rimskog statuta. Te osobe se sada nalaze u pritvorskom objektu Suda na osnovu 192(2) Pravilnika o postupku i dokazima Suda i u skladu sa sporazumom zaključenim između kongoanskih vlasti i Suda.

(...)

Sa svoje strane, Pretresno vijeće I je naložilo Sekretarijatu da se konsultira i s holandskim vlastima u vezi s premještanjem svjedoka pod kontrolu države domaćina dok se ne donese odluka o zahtjevu za azil. Imajući u vidu takav kontekst (*sic*), sekretar dalje potvrđuje da sudije Međunarodnog krivičnog suda nisu, ni u jednoj fazi, donijele odluku kojom zahtijevaju od države domaćina da preuzme pritvor četvorice pritvorenih svjedoka.”

Obrazloženje Odjeljenja za upravne sporove sadrži i sljedeće stavove:

“2.1.6. Iz navedenog slijedi da je stranac [tj. podnositelj predstavke] pritvoren na osnovu naloga kongoanskih vlasti te da je on sada pritvoren u pritvorskom centru koji je pod kontrolom i ovlašću Međunarodnog krivičnog suda po zahtjevu i pod odgovornošću Međunarodnog krivičnog suda na osnovu člana 93. stav 7. Statuta, pravila 192 [Pravilnika o postupku i dokazima Međunarodnog krivičnog suda] i sporazuma zaključenog između kongoanskih vlasti i Međunarodnog krivičnog suda.

2.1.7. Prema članu 88. Implementacionog zakona o Međunarodnom krivičnom sudu (*International Criminal Court (Implementation) Act*), nizozemsko pravo se ne primjenjuje na lišavanje slobode na osnovu naloga Međunarodnog krivičnog suda na prostoru Nizozemske koji podliježe ovlasti Međunarodnog krivičnog suda. Pritvaranje stranca, već zbog tog razloga, ne može biti zasnovano na vršenju, ili pretpostavljenom vršenju, bilo kakve ovlasti delegirane ministru u skladu sa Zakonom o strancima iz 2000. godine. Prema tome, Regionalni sud ispravno smatra da sudovi koji su nadležni za predmete koji se odnose na strance (*vreemdelingenrechter*) nemaju nadležnost da razmatraju zakonitost pritvaranja.

(...).”

6. Događaji koji su se desili kasnije

31. Dana 27. septembra 2012. godine, sekretar, kojeg je propisno ovlastio predsjednik Suda, je dostavio hitno saopćenje nizozemskoj Vladi o ovoj predstavci (pravilo 40. Pravila Suda). U odgovoru, nizozemska Vlada je informirala Sud da je podnositelj predstavke, 4. septembra 2012. godine, nakon konsultacija sa svojim odvjetnikom, gosp. Schüllerom, povukao svoj

zahtjev za azil. Kopije dopisa o povlačenju zahtjeva podnositelja predstavke, koji je napisan rukom na francuskom, i zvaničnog zapisnika se nalaze u prilogu odgovora nizozemske Vlade.

7. *Paralelni predmeti osoba [A], [B] i [C]*

(a) **Azilantski postupak**

32. Dana 12. maja 2011. godine, trojica svjedoka koja su se pojavila pred Međunarodnim krivičnim sudom u jednom drugom postupku (*Tužitelj protiv Germaina Katange i Mathieua Ngudjoloa Chui*a (ICC-01/04-01/07)), su podnijeli zahtjeve za azil nizozemskim vlastima. Budući da odluka nije donesena u roku određenom u tu svrhu, oni su uložili prigovore zbog fiktivnog odbijanja (*fictieve weigering*); prigovori su proglašeni neprihvatljivim 6. juna 2011. godine. Oni su se potom žalili Regionalnom sudu u Hagu.

33. Dana 28. decembra 2011. godine, Regionalni sud je donio odluku. On je odbio argument ministra za imigraciju i azil da se Zakon o strancima iz 2000. godine ne primjenjuje na zahtjeve za azil podnositelja zahtjeva. Takav argument ne može biti zasnovan na Sporazumu o sjedištu budući da se zakoni države domaćina, u njegovom članu 8, proglašavaju primjenjivim, osim u slučaju da je drugačije propisano; niti može biti zasnovan na Implementacionom zakonu o Međunarodnom krivičnom sudu, čiji član 88. sadrži odredbu kojom se domaće nizozemsko pravo proglašava neprimjenjivim na lišavanje slobode u prostorijama pod ovlašću Međunarodnog krivičnog suda; niti na Statutu Međunarodnog krivičnog suda, osim u slučaju da primjena Zakona o strancima iz 2000. godine onemogućava vršenje dužnosti Međunarodnog krivičnog suda – što, imajući u vidu priklanjanje Međunarodnog krivičnog suda odluci nizozemskih vlasti o zahtjevu za azil, prema mišljenju samog Međunarodnog krivičnog suda, jasno nije slučaj u ovom predmetu; niti na samom Zakonu o strancima iz 2000. godine, niti na prenesenom zakonodavstvu zasnovanom na njemu budući da se trojica svjedoka nalaze na nizozemskom tlu te ne mogu tražiti zaštitu bilo koje druge države na teritoriji na kojoj se ne nalaze ili Međunarodnog krivičnog suda, koji nema teritorije. Prema tome, ministru se nalaže da donese odluku o zahtjevima za azil koje su podnijeli svjedoci u roku od šest mjeseci.

34. Protiv te odluke nije uložena žalba tako da je ona postala konačna.

35. Dana 11. juna 2012. godine, ministar za imigraciju i azil je saopćio svoju namjeru (*voornemen*) o odbijanju azila osobama [B] i [C] uz obrazloženje da su osumnjičeni da su počinili zločine protiv čovječnosti u smislu člana 1F Konvencije o statusu izbjeglica Ujedinjenih nacija iz 1951. godine. Zbog zdravstvenih razloga, nikakvo saopćenje nije dato u vezi s osobom [A].

36. Osobe [B] i [C] su dostavile pismena zapažanja (*zienswijze*). Odluka u njihovim predmetima se očekivala u oktobru 2012. godine.

(b) Građanski postupak

37. Datuma koji nije utvrđen, osobe [A], [B] i [C] su pozvale nizozemsku državu da se pojavi pred sudijom za određivanje privremenih mjera (*voorzieningenrechter*) Regionalnog suda u Hagu, Građansko odjeljenje, u skraćenom postupku (*kort geding*), zahtijevajući da država izda nalog kojim izjavljuje Međunarodnom krivičnom sudu da je država spremna da preuzme podnositelje zahtjeva od Međunarodnog krivičnog suda i da, s tim ciljem, obavi konsultacije (*overleg*) na odgovarajući i uobičajen način.

38. Sudija za određivanje privremenih mjera je donio presudu 26. septembra 2012. godine. On je zaključio sljedeće:

“3.1. Tužitelji [tj. [A], [B] i [C]] su zasnovali svoj zahtjev na tvrdnji da im je država nanijela štetu (*jegens hen onrechtmatig handelt*). Imajući u vidu navedeno, nadležnost građanskih sudova – u ovom predmetu, sudija za određivanje privremenih mjera u skraćenom postupku – da donesu odluku o zahtjevu, je ustanovljena. Zahtjev tužitelja je također prihvatljiv budući da nije na raspolaganju neki drugi pravni lijek kojim bi se ponudile adekvatne garancije za ono šta oni žele postići.

3.2. Stranke se ne slažu u vezi s pitanjem da li država ima obavezu da izjavi Međunarodnom krivičnom sudu da je spremna da preuzme tužitelje od Međunarodnog krivičnog suda i da obavi konsultacije s Međunarodnim krivičnim sudom s tim ciljem.

3.3. Država je u svoju odbranu istakla da osnov pritvaranja tužitelja počiva na sporazumima postignutim između Međunarodnog krivičnog suda i Demokratske Republike Kongo i da država ne može i neće vršiti jurisdikciju nad tužiteljima. Prema državi, Sporazum o sjedištu iziskuje od nje samo da preveze tužitelje preko teritorije Nizozemske na zahtjev Međunarodnog krivičnog suda. U prilog svom stavu, država se pozvala, *inter alia*, na odluku Odjeljenja za upravne sporove [od 22. marta 2012, vidi, st. 29. i 30. gore] i odluku od 9. juna 2009. godine koju je donio Evropski sud za ljudska prava (‘Sud’) u predmetu *Galić* (broj 22617/07; *Nederlandse Jurisprudentie – Izvještaji o nizozemskoj jurisprudenciji – 2010, broj 267*). Prema državi, činjenica da su tužitelji podnijeli zahtjev za azil ne znači ni da je Nizozemska obavezna da ih preuzme od Međunarodnog krivičnog suda budući da podnošenje zahtjeva ne dodjeljuje pravo na boravak u Nizozemskoj ako podnositelj zahtjeva za azil (*verzoeker*), s pravne tačke gledišta, nije uistinu u Nizozemskoj (*juridisch gezien niet in Nederland verblijft*). Prema mišljenju države, tužitelji će morati čekati ishod azilantskog postupka. Tek nakon toga, prema tvrdnji države, biće potrebno razmotriti da li član 3. onemogućava vraćanje tužitelja u Demokratsku Republiku Kongo. Država je istakla u tom pogledu da se zahtjev za azil obrađuje uz potrebnu ekspeditivnost i da je vjerovatno, imajući u vidu navedene namjere (...) [vidi stav 35. gore], da će zahtjevi za azil osoba [B] and [C] biti odbijeni. Država ističe da su u toku diplomatske konsultacije u vezi s ovom situacijom koje su u konačnoj fazi.

Sudija za određivanje privremenih mjera, imajući u vidu ono što je navela odbrana, smatra sljedeće:

3.4. Premda je po sebi ispravno da su tužitelji formalno u pritvoru Demokratske Republike Kongo, što je proveo Međunarodni krivični sud, ne može se poreći, imajući u vidu i stav Međunarodnog krivičnog suda, da su tužitelji sada u bezizlaznoj (pritvor) situaciji. Od donošenja odluke od 24. augusta 2011. godine [kojom Međunarodni krivični sud nalaže svom sekretaru da obavi konsultacije s nizozemskom vladom], Međunarodni krivični sud smatra da ga njegov statut obavezuje da vrati tužitelje Demokratskoj Republici Kongo, ali mu azilantski postupak, koji je u toku, onemogućava izdavanje naloga za vraćanje na osnovu člana 93. stav 7. Statuta. Neovisno o pitanju da li je – bez obzira na azilantski postupak – uopće moguće da tužitelji budu vraćeni u Demokratsku Republiku Kongo na siguran način, ostaje činjenica i da, imajući u vidu žalbe koje bi se mogle uložiti u azilantskom postupku, nema mogućnosti za brzo okončanje tih postupaka. To znači da tužitelji, od 24. augusta 2011. godine, nisu više zakonito pritvoreni (*zich niet meer in een rechtmatige vorm van detentie bevinden*). Nema izgleda da će biti oslobađeni ili da će im se suditi u okviru razumnog roka te je nejasno da li bi neki nadležni pravosudni organ mogao ispitati zakonitost njihovog pritvora. Ni Međunarodni krivični sud ni Demokratska Republika Kongo nisu u poziciji da okončaju sadašnju situaciju.

3.5. Odbrana da država nema jurisdikciju nad tužiteljima ne može biti prihvaćena. Iz odluke Odjeljenja za upravne sporove Državnog vijeća, koju citira država, može se samo zaključiti da pritvor tužitelja nije zasnovan na vršenju, ili pretpostavljenom vršenju, ovlasti zasnovanih na Zakonu o strancima iz 2000. godine, koja je ispravna. To ništa ne mijenja u vezi s mogućnošću da država može zakonito biti obavezna da prezume tužitelje od Međunarodnog krivičnog suda.

3.6. Ni poređenje s predmetom *Galić* nije prikladno. Sud je odlučio u tom predmetu da činjenica, da je sjedište Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju (u daljem tekstu: ICTY) u Nizozemskoj, nije dovoljna da bi se navedene povrede ljudskih prava podnosioca predstavke mogle pripisati Nizozemskoj. U vezi s tim pitanjem, Sud je smatrao kako slijedi:

‘Imajući u vidu navedeno, Sud ne smatra da je puka činjenica da je sjedište ICTY-a i njegovih prostorija u Hagu dovoljan osnov da bi se sporna pitanja mogla pripisati Kraljevini Nizozemskoj. Dolazeći do tog zaključka, Sud mora imati u vidu poseban kontekst u kojem se postavlja pitanje pred njega. Sud ističe da ovaj predmet uključuje međunarodni sud koji je uspostavilo Vijeće sigurnosti Ujedinjenih nacija, međunarodna organizacija zasnovana na principu poštivanja osnovnih ljudskih prava, i da su pored toga osnovne pravne odredbe kojima se rukovodi ta organizacija suda i postupci konceptuirani s namjerom da se onima koji su navedeni pred njim obezbijede sve odgovarajuće garancije.’

Za razliku od predmeta *Galić*, koji se odnosio na jednog osumnjičenog kojem se sudilo na osnovu pravila koja se odnose na jedan međunarodni sud koji su uspostavile Ujedinjene nacije te je mogao koristiti (proceduralne) garancije tog suda, ovaj predmet se odnosi na svjedoke u postupku pred jednim drugim sudom Ujedinjenih nacija, koji, u vezi sa svojim pritvorom, ne mogu uistinu koristiti garancije tog suda, što također jasno proizilazi iz stava koji je zauzeo Međunarodni krivični sud. Imajući u vidu takvu situaciju, ne može se isključiti da sjedište Međunarodnog krivičnog suda na nizozemskoj teritoriji pruža dovoljno elemenata za pretpostavku da Nizozemska ima jurisdikciju.

3.7. Ono što je navedeno je naročito primjenjivo zbog toga što tužitelji, zbog nizozemskog azilantskog postupka, ne mogu biti vraćeni u Demokratsku Republiku

Kongo. Sasvim je moguće da zahtjevi za azil potkopavaju (*doorkruisen*) sistem omogućen na osnovu međunarodnog prava, ali, imajući u vidu stanje stvari, država je obavezna na osnovu odluke ovog suda (sa sjedištem u Amsterdamu) [od 28. decembra 2011, vidi stav 33. gore] – protiv koje nije uložila žalbu – da razmotri zahtjeve za azil tužitelja. Ne mogu se kriviti tužitelji za podnošenje zahtjeva za azil.

3.8. Ostavljajući na stranu ispravnost odbrane da zahtjev za azil koji podnose osobe koje nisu pod (jurisdikcijom) Nizozemske ne obezbjeđuje pravo na boravak u Nizozemskoj, ostaje činjenica da država mora pokazati interes za sudbinu tužitelja te ih ne može ostaviti u pritvoru Međunarodnog krivičnog suda za vrijeme azilantskog postupka u skladu sa Zakonom o strancima iz 2000. godine, čije okončanje još uvijek nije vidljivo. Prema tome, država mora obaviti konsultacije s Međunarodnim krivičnim sudom da bi okončala nezakonit pritvor tužitelja.

3.9. Iz navedenog slijedi da će zahtjev tužitelja biti dopušten na slijedeći način. Rok u okviru kojeg država mora započeti konsultacije s Međunarodnim krivičnim sudom je četiri sedmice da bi se omogućilo državi da se adekvatno pripremi. Do onog stepena do kojeg se država boji da će tužitelji, nakon što zahtjev bude odobren, ilegalno uteći (*in de illegaliteit zullen verdwijnen*), na njoj je da poduzme adekvatne preventivne mjere.”

39. Još uvijek nije poznato da li je država uložila žalbu protiv te presude.

B. Relevantno domaće pravo

40. Odredbe domaćeg prava, koje su relevantne za ovaj predmet, su sljedeće:

1. Ustav Kraljevine Nizozemske (Grondwet voor het Koninkrijk der Nederlanden)

Član 93.

“Odredbe ugovora i rezolucija međunarodnih institucija, koje mogu biti obavezujuće za sve osobe na osnovu svog sadržaja, će postati obavezujuće nakon što budu objavljene.”

Član 94.

“Zakonske odrebe koje su na snazi u Kraljevini nisu primjenjive ako takva primjena nije u skladu s odredbama ugovora koji su obavezujući za sve osobe ili rezolucija međunarodnih institucija.”

2. Zakon o općem upravnom pravu (Algemene wet bestuursrecht)

Član 8.1

“1. Bilo koja zainteresirana stranka (*belanghebbende*) može uložiti žalbu protiv upravne odluke (*besluit*) Regionalnom sudu. (...)”

3. *Zakon o strancima iz 2000. godine*

Član 59.

“1. Ako je potrebno u interesu javnog reda ili nacionalne sigurnosti, [nadležni ministar] može, s ciljem protjerivanja (*uitzetting*), naložiti pritvaranje stranca koji:

(a) nezakonito boravi; (...).”

Član 93.

“1. (...) Mjera poduzeta u skladu s odjeljkom 5. ovog zakona [uključujući član 59], čiji je cilj da ograniči slobodu nekoj osobi ili liši neku osobu slobode, će biti izjednačena s upravnom odlukom u svrhu primjene člana 8.1 Zakona o općem upravnom pravu. (...).”

4. *(Implementacioni) zakon o Međunarodnom krivičnom sudu* (*Uitvoeringswet Internationaal Strafhof*)

Član 45.

“1. Zahtjevi Međunarodnog krivičnog suda za saradnju u bilo kojoj formi, kao što je naznačeno u članu 93. njegovog statuta, će se poštivati kako bude zatraženo, što je moguće (...).”

Član 85.

“(...)

2. Tranzit osoba [koje nisu osumnjičene] koje se premještene ili koje su došle u Nizozemsku na zahtjev Međunarodnog krivičnog suda će se obavljati na osnovu uputa (*in opdracht*) Međunarodnog krivičnog suda i u okviru zaštitarstva nizozemskih službenih lica koje odredi ministar [pravde (*Minister van Justitie*)].

3. Transport osoba van prostora koji podliježe ovlasti Međunarodnog krivičnog suda (*buiten de onder het gezag van het Strafhof staande ruimten*), osoba koje su lišene slobode po nalogu Međunarodnog krivičnog suda, će se obavljati po uputama Međunarodnog krivičnog suda i u okviru zaštitarstva nizozemskih službenih lica koje odredi ministar [pravde].

4. Službena lica naznačena u ovom članu su ovlaštena da poduzmu bilo koje mjere koje smatraju odgovarajućim da bi osigurala bezbjednost dotičnih osoba i da bi onemogućila njihov bijeg.”

Član 86.

“1. Tranzit osoba koje Međunarodni krivični sud treba predati vlastima inostrane države će se obavljati po uputama Međunarodnog krivičnog suda i u okviru zaštitarstva nizozemskih službenih lica koje odredi ministar [pravde].

2. Službena lica naznačena u ovom članu su ovlaštena da poduzmu bilo koje mjere koje smatraju odgovarajućim da bi osigurala bezbjednost dotičnih osoba i da bi onemogućila njihov bijeg.”

Član 87.

“1. Ako svjedoci, vještaci, žrtve ili druge osobe čije se prisustvo iziskuje u sjedištu Međunarodnog krivičnog suda, bez obzira na njihovo državljanstvo, dođu u Nizozemsku u skladu s nalogom suda, pozivom za sud (*dagvaarding of oproeping*) ili nalogom za hapšenje koji je izdao Međunarodni krivični sud ili da bi odgovorile na zahtjev za ulazak koji je podnio Međunarodni krivični sud Nizozemskoj (...), oni neće biti podvrgnuti krivičnom gonjenju, hapšenju ili bilo kojoj drugoj mjeri kojom bi se ograničila njihova sloboda u vezi s činjenicama ili osuđujućim presudama koje su prethodile njihovom dolasku u Nizozemsku.

2. Imunitet naznačen u prvom stavu se gubi ako je dotična osoba, koja je imala mogućnost da napusti Nizozemsku u roku od petnaest uzastopnih dana od momenta kada Međunarodni krivični sud više ne iziskuje njeno prisustvo, ostala u zemlji ili se vratila u nju nakon što ju je napustila.”

Član 88.

“Nizozemsko pravo se ne primjenjuje na lišavanje slobode po nalogima Međunarodnog krivičnog suda na prostoru u okviru Nizozemske koji podliježe ovlasti Međunarodnog krivičnog suda.”

C. Relevantno međunarodno pravo koje se odnosi na Međunarodni krivični sud

41. U ovom odjeljku, izraz “Sud” se odnosi na Međunarodni krivični sud.

1. Rimski statut Međunarodnog krivičnog suda

Član 3. Sjedište Suda

“1. Sjedište Suda je u Den Haagu, Nizozemska (‘država domaćin’).

2. Sud s državom domaćinom zaključuje sporazum o sjedištu koji potvrđuje Skupština država potpisnica te nakon toga u ime Suda zaključuje njegov predsjednik.

3. Sud može zasjedati i na drugom mjestu, kad god to smatra potrebnim, u skladu s odredbama ovoga statuta.”

Član 4.
Pravni status i ovlasti Suda

“1. Sud ima međunarodni pravni subjektivitet. Sud ima pravnu sposobnost koja mu je nužna za obavljanje njegovih dužnosti i za ispunjenje njegove svrhe.

2. Kako je predviđeno ovim statutom, Sud može svoje dužnosti i ovlasti vršiti na teritoriji svake države potpisnice te, na osnovu posebnog sporazuma, na teritoriji neke druge države.”

Član 21.
Primjenjivo pravo

“1. Sud primjenjuje:

(a) kao prvo, ovaj statut, Obilježja krivičnih djela te svoj Pravilnik o postupku i dokazima;

(b) kao drugo, kada je to adekvatno, primjenjive međunarodne ugovore, principe i pravila međunarodnog prava, uključujući utvrđene principe međunarodnog prava oružanog sukoba;

(c) ako toga nema, opće principe prava koje Sud izvodi iz nacionalnih zakona pravnih sistema svijeta, uključujući, kada je to adekvatno, nacionalne zakone država koje bi redovno bile nadležne za krivično djelo, ukoliko ti principi nisu u suprotnosti s ovim statutom, međunarodnim pravom i međunarodno priznatim normama i standardima.

2. Sud može primjenjivati principe i pravna pravila na način kako ih je tumačio u svojim ranijim odlukama.

3. Primjena i tumačenje prava na osnovu ovoga člana mora biti u skladu s međunarodno priznatim ljudskim pravima, te se ne smiju zasnivati na bilo kakvom nepovoljnom razlikovanju osoba na osnovu spola, kao što je određeno u članu 7. stav 3, dobi, rase, boje, jezika, vjere ili uvjerenja, političkog i drugog mišljenja, nacionalnog, etničkog ili socijalnog porijekla, imovine, rođenja ili drugog statusa.”

Član 43.
Sekretarijat

“(…)

6. Sekretar u okviru Sekretarijata osniva Odjel za žrtve i svjedoke. Taj odjel osigurava, u konsultacijama s Uredom tužitelja, zaštitne mjere i sporazume, savjetovanje i drugu prikladnu pomoć svjedocima i žrtvama koji se pojavljuju pred Sudom te ostalim osobama koje su ugrožene zbog iskaza svjedoka. (…).”

Član 68.**Zaštita žrtava i svjedoka i te njihovo sudjelovanje u postupku**

“1. Sud mora poduzeti adekvatne mjere za zaštitu sigurnosti fizičkog i psihičkog integriteta, dostojanstva i privatnosti žrtava i svjedoka. Pri tome će uvažiti sve bitne faktore kao što su dob, spol, kao što je određeno u članu 7. stav 3, i zdravlje, te prirodu krivičnog djela, uzimajući u obzir, ali ne ograničavajući se na činjenicu da li takvo krivično djelo uključuje seksualno nasilje, nasilje između spolova ili nasilje nad djecom. Tužitelj mora poduzimati takve mjere naročito tokom istrage i krivičnog gonjenja. One ne smiju uticati na optuženikova prava, biti u neskladu s njima ili proturječiti principu pravičnog i nepristrasnog suđenja.

(...)

3. U slučaju kada su krivičnim djelom pogođeni osobni interesi žrtava, Sud će dopustiti da se njihovi pogledi i stajališta iznesu u bilo kojem stadiju postupka ako smatra da je to adekvatno te da ne utiče na optuženikova prava odnosno pravično i nepristrasno suđenje. Takve poglede i stajališta mogu iznositi pravni zastupnici žrtava ako to Sud smatra adekvatnim u skladu s Pravilnikom o postupku i dokazima.

4. Odjel za žrtve i svjedoke može tužitelju i Sudu davati savjete o odgovarajućim zaštitnim mjerama, sigurnosnim sporazumima, savjetovanju i pomoći kako to predviđa član 43. stav 6.

(...).”

Član 93.**Ostale forme saradnje**

“1. Države potpisnice, u skladu s odredbama ovoga dijela te postupcima propisanim svojim nacionalnim pravom, izvršavaju zahtjeve Suda za pružanje sljedećih oblika pomoći u vezi s istragom ili krivičnim gonjenjem:

(...)

(e) omogućavanje dobrovoljnog dolaska pred Sud osoba kao svjedoka ili vještaka;

(f) privremeni premještaj osoba u skladu sa stavom 7;

(...)

(j) zaštitu žrtava, svjedoka te osiguranje dokaza;

(...)

(l) sve ostale oblike pomoći koji nisu zabranjeni prema pravu zamoljene države kojima se omogućava istraga i krivično gonjenje za djela iz nadležnosti Suda.

(...)

7. (a) Sud može zatražiti privremeni premještaj pritvorene osobe radi identifikacije, pribavljanja njezinog iskaza ili radi drugog oblika pomoći. Ta osoba može biti premještena pod sljedećim uvjetima:

(i) ako slobodno i nakon što je o njemu upoznata, pristane na premještaj; i

(ii) ako zamoljena država pristane na premještaj prema uvjetima u pogledu kojih se sporazumjela sa Sudom.

(b) Osoba koja se premješta ostaje u pritvoru. Nakon ispunjenja svrhe premještaja, Sud mora tu osobu bez odlaganja vratiti zamoljenoj državi.

(...).”

Član 119. Rješavanje sporova

“1. Svi sporovi o sudskim dužnostima Suda riješit će se odlukom Suda. (...)

2. Svi ostali sporovi između dvije ili više država potpisnica koji se odnose na tumačenje ili primjenu ovoga statuta koji ne budu riješeni pregovorima u roku od tri mjeseca od njihovog početka, uputit će se na rješavanje Skupštini država potpisnica. Skupština može nastojati spor riješiti sama ili može donijeti preporuke o daljnjim sredstvima za rješavanje spora, uključujući upućivanje Međunarodnom sudu pravde u skladu sa statutom toga suda.”

2. Sporazum o sjedištu između Međunarodnog krivičnog suda i države domaćina

Član 8. Primjenjivo pravo i nadležna vlast u prostorijama Suda

“1. Prostorije Suda se nalaze pod kontrolom i ovlašću Suda kako je predviđeno ovim sporazumom.

2. Osim ako nije drugačije predviđeno ovim sporazumom, zakoni i propisi države domaćina se primjenjuju u prostorijama Suda.”

Član 26. Svjedoci

“1. Svjedoci uživaju sljedeće povlastice, imunitete i olakšice do stepena koji je potreban za njihovo pojavljivanje pred Sudom da bi svjedočili (...):

(a) imunitet od ličnog hapšenja ili pritvaranja, ili bilo kojeg ograničenja slobode u vezi s djelima ili osuđujućim presudama koje su prethodile njihovom ulasku na teritoriju države domaćina;

(...)

(e) u svrhu njihove komunikacije sa Sudom i savjetovanjem u vezi s njihovim svjedočenjem, pravo da prime i pošalju materijal i dokumente u bilo kojoj formi;

(f) oslobađanje od imigracionih ograničenja ili formalnosti u vezi s registriranjem stranaca kada putuju u svrhu svjedočenja;

(g) iste olakšice u vezi s repatriacijom u vrijeme međunarodne krize kao što su one koje se dodjeljuju diplomatskim agentima na osnovu Bečke konvencije.

(...)

5. Država domaćin neće podvrgavati svjedoke bilo kojim mjerama koje bi mogle ugroziti njihovo pojavljivanje ili svjedočenje pred Sudom.”

Član 34.

Saradnja s nadležnim vlastima

“1. Sud saraduje s nadležnim vlastima kako bi olakšao provođenje zakona države domaćina, obezbijedio poštivanje policijskih propisa i onemogućio bilo koju zloupotrebu u vezi s povlasticama, imunitetima i olakšicama dodijeljenim u skladu s ovim sporazumom.

2. Sud i država domaćin saraduju u vezi s pitanjima sigurnosti vodeći računa o javnom redu i nacionalnoj sigurnosti države domaćina.

3. Ne dovodeći u pitanje njihove povlastice, imunitete i olakšice, dužnost svih osoba koje uživaju takve povlastice, imunitete ili olakšice je da poštivaju zakone i propise države domaćina. Oni imaju i dužnost da se ne miješaju u unutrašnje stvari države domaćina.

4. Sud saraduje s nadležnim vlastima koje su odgovorne za zdravlje, sigurnost na radu, komunikaciju elektronskim putem i i zaštitu od požara.

5. Sud poštuje sve direktive u vezi s pitanjem sigurnosti, kao što je dogovoreno s državom domaćinom, i sve direktive nadležnih vlasti odgovornih za propise u vezi sa zaštitom od požara.

6. Država domaćin će uložiti sve napore kako bi dostavila obavijest Sudu o bilo kojem predloženom ili usvojenom zakonu ili propisu koji ima direktno dejstvo na povlastice, imunitete, olakšice, prava i obaveze Suda i njegovih službenika. Sud ima pravo da dostavi zapažanja na predložene domaće zakone i propise.”

Člna 44.

Prevoz pritvorenih osoba

“1. Prevoz pritvorene osobe, prema Statutu i Pravilniku o postupku i dokazima, od tačke dolaska u državu domaćina do prostorija Suda obavljaju, po zahtjevu Suda, nadležne vlasti u konsultacijama sa Sudom.

2. Prevoz pritvorene osobe, prema Statutu i Pravilniku o postupku i dokazima, od prostorija Suda do tačke odlaska iz države domaćina obavljaju, na zahtjev Suda, nadležne vlasti u konsultacijama sa Sudom.

3. Bilo koji prevoz osoba u pritvoru u državi domaćina van prostorija Suda obavljaju, na zahtjev Suda, nadležne vlasti u konsultacijama sa Sudom.

(...).”

3. Pravilnik o postupku i dokazima

Pravilo 16.

Odgovornosti sekretara u vezi sa žrtvama i svjedocima

“(…)

2. U vezi sa žrtvama, svjedocima i bilo kojom drugom osobom koja bi se mogla naći u opasnosti zbog svjedočenja tih svjedoka, sekretar je odgovoran za obavljanje sljedećih zadataka u skladu sa Statutom i ovim pravilnikom:

(a) informirati ih o njihovim pravima priznatim na osnovu Statuta i ovog pravilnika, te o postojanju, funkcijama i raspoloživosti Odjela za žrtve i svjedoke;

(b) obezbijediti da oni budu informirani pravovremeno o relevantnim odlukama Suda koje bi mogle uticati na njihove interese, ne dovodeći u pitanje odredbe o povjerljivosti.

(…)

4. Sekretar, u ime Suda, može pregovarati s državama o sporazumima o premještanju i pružanju podrške na teritoriji države traumatizirane žrtve ili žrtve kojoj prijete, svjedoka ili bilo koje druge osobe koja bi se mogla naći u opasnosti zbog svjedočenja tih svjedoka. Takvi sporazumi mogu ostati povjerljivi.”

Pravilo 17.

Funkcije Odjela

“1. Odjel za žrtve i svjedoke vrši sljedeće funkcije u skladu s članom 43. stav 6:

2. Odjel za žrtve i svjedoke vrši, *inter alia*, sljedeće funkcije u skladu sa Statutom i Pravilnikom i u konsultaciji s Vijećem, tužiteljem i odbranom, kako je prikladno:

(a) u vezi sa svim svjedocima, žrtvama koje se pojavljuju pred Sudom te bilo kojom drugom osobom koja bi se mogla naći u opasnosti zbog svjedočenja tih svjedoka, u skladu s njihovim specifičnim potrebama i okolnostima:

(i) obezbjeđuje im adekvatne zaštitne i sigurnosne mjere, i pravi dugoročne i kratkoročne planove za njihovu zaštitu;

(ii) preporučuje organima Suda usvajanje zaštitnih mjera i informira dotične države o tim mjerama;

(iii) pomaže im da dobiju medicinsku, psihološku i drugu odgovarajuću pomoć;

(iv) stavlja na raspolaganje Sudu i strankama edukaciju o pitanjima traume, seksualnog nasilja, sigurnosti i povjerljivosti;

(v) preporučuje, u konsultaciji s Uredom tužitelja, elaboraciju kodeksa ponašanja, naznačavajući vitalnu prirodu sigurnosti i povjerljivosti za istražitelje Suda i odbranu te sve međuvladine i nevladine organizacije koje djeluju na zahtjev Suda, ako je potrebno;

(vi) saraduje s državama, ako je potrebno, pri obezbjeđivanju mjera u vezi s njihovim svjedočenjem;

(b) U vezi sa svjedocima:

(i) savjetuje ih kako da dobiju pravni savjet da bi zaštitili svoja prava, naročito u vezi s njihovim svjedočenjem;

(ii) pomaže im kada su pozvani da svjedoče pred Sudom; (...).”

Pravilo 87. Zaštitne mjere

“1. Na inicijativu tužitelja ili odbrane, ili po zahtjevu svjedoka ili žrtve ili njegovg ili njenog zastupnika, ako ima zastupnika, ili na sopstvenu inicijativu, te nakon što je obavilo konsultacije s Odjelom za žrtve i svjedoke, ako je potrebno, Vijeće može naložiti mjere s ciljem zaštite žrtve, svjedoka ili neke druge osobe koja bi se mogla naći u opasnosti zbog svjedočenja tog svjedoka, u skladu s članom 68. st. 1. i 2. Vijeće nastoji da dobije, kada god je moguće, saglasnost osobe u vezi s kojom se traži zaštitna mjera prije nalažanja zaštitne mjere. (...).”

Pravilo 88. Specijalne mjere

“1. Na inicijativu tužitelja ili odbrane, ili po zahtjevu svjedoka ili žrtve ili njegovg ili njenog zastupnika, ako ima zastupnika, ili na sopstvenu inicijativu, te nakon što je obavilo konsultacije s Odjelom za žrtve i svjedoke, ako je potrebno, Vijeće može, vodeći računa o mišljenju žrtve ili svjedoka, naložiti specijalne mjere kao što su, ali ne ograničavajući se na, mjere kojim bi se olakšalo svjedočenje traumatizirane žrtve ili svjedoka, djeteta, starije osobe ili žrtve seksualnog nasilja, u skladu s članom 68. st. 1. i 2. Vijeće će nastojati da dobije, kad god je moguće, saglasnost osobe u vezi s kojom se traži zaštitna mjera prije nalažanja zaštitne mjere.

2. Vijeće može održati raspravu na inicijativu ili zahtjev predviđen odredbom 1, ako je potrebno iza zatvorenih vrata ili *ex parte*, da bi odlučilo da li će naložiti bilo koju specijalnu mjeru, uključujući, ali ne ograničavajući se na nalog da odvjetniku, pravnom zastupniku, psihologu ili članu porodice bude dozvoljeno da bude prisutan za vrijeme svjedočenja žrtve ili svjedoka. (...).”

Pravilo 192.
Premještanje osobe u pritvor

“1. Premještanje neke pritvorene osobe u Sud u skladu s članom 93. stav 7. [Rimskog statuta] organiziraju dotične domaće vlasti u vezi sa sekretarom i vlastima države domaćina.

2. Sekretar osigurava propisno obavljanje premještanja, uključujući nadgledanje osobe dok je u pritvoru Suda.

3. Osoba koju je pritvorio Sud ima pravo da pokrene pitanja koja se odnose na uvjete njenog pritvaranja nadležnom vijeću.

4. U skladu s članom 93. stav 7(b) [Rimskog statuta], kada budu ispunjeni ciljevi premještanja, sekretar će organizirati povratak pritvorene osobe u državu kojoj je upućen zahtjev za premještanje.”

4. Propisi Sekretarijata

Propis 96.
Program zaštite

“1. Sekretarijat poduzima sve potrebne mjere kako bi obezbijedio program zaštite svjedoka, uključujući osobe u pratnji i ostale osobe za koje se smatra da bi mogle biti izložene riziku od nanošenja štete i/ili smrti zbog svjedočenja takvih svjedoka ili zbog njihovog kontakta sa Sudom.

2. Zahtjev za uključivanje u program zaštite može podnijeti tužitelj ili odvjetnik.

3. Pri procjenjivanju o uključivanju u program zaštite, sekretarijat razmatra, pored faktora naznačenih u članu 68, sljedeće:

(a) ulogu osoba pred Sudom;

(b) da li je sama osoba ili njen blizak srodnik u opasnosti zbog kontakta sa Sudom; i

(c) da li osobe pristaju da čine dio programa zaštite.

4. Uključivanje u program zaštite podliježe odluci sekretara nakon što je obavljena procjena iz tačke 3.

5. Prije nego što je uključena u program zaštite, osoba ili – ako osoba ima manje od 18 godina ili joj na neki drugi način nedostaje pravna sposobnost da bi to uradila – njen pravni zastupnik potpisuje sporazum sa Sekretarijatom.”

5. Relevantna međunarodna krivična sudska praksa

42. U odluci od 2. decembra 2009. godine, u predmetu Jean-Pierre Bemba Gombo (“*presuda po žalbi tužitelja protiv odluke Predraspravnog vijeća II o privremenom puštanju na slobodu Jean-Pierrea Bembe Gomba i*

kojom se pozivaju Kraljevina Belgija, Republika Portugal, Republika Francuska, Savezna Republika Njemačka, Republika Italija i Južnoafrička Republika da sudjeluju u raspravi”), Žalbeno vijeće Međunarodnog krivičnog suda je odlučilo sljedeće (izostavljene referentne fusnote):

“104. Žalbeno vijeće, iz razloga koji su objašnjeni niže, odlučuje da je Predraspravno vijeće pogriješilo kada je odlučilo da bi gosp. Bemba trebao biti uvjetno pušten na slobodu bez specificiranja odgovarajućih uvjeta ili identificiranja države koja bi bila spremna da prihvati gosp. Bembu i provede uvjete.

105. Prema mišljenju Žalbenog vijeća, odluka o privremenom puštanju na slobodu, kao što je već objašnjeno u stavu 59. gore, nije diskrecijska. Ako je Predraspravno vijeće uvjereni da uvjeti iz člana 58. stav 1. Statuta nisu ispunjeni, ono će pustiti osobu na slobodu, uz ili bez uvjeta. Međutim, ako bi puštanje na slobodu vodilo ka bilo kojem riziku definiranom u članu 58. stav 1(b) Statuta, Vijeće može, na osnovu pravila 119. Pravilnika o postupku i dokazima, ispitati odgovarajuće uvjete s ciljem ublažavanja ili poricanja rizika. Kao što je naznačeno u spisku uvjeta iz člana 119(1) Pravilnika o postupku i dokazima, Vijeće također može, u određenim okolnostima, nametnuti uvjete koji ne ublažavaju *per se* rizike opisane u članu 58. stav 1(b) Statuta. Rezultat ovog dvoslojnog ispitivanja je jedinstvena odluka koja se ne može dostaviti, kojom je usvaja uvjetno puštanje na slobodu na osnovu specifičnih i neprovedivih uvjeta. Drugim riječima, u takvim okolnostima, puštanje na slobodu je jedino moguće ako se nametnu specifični uvjeti.

106. Dalje, Žalbeno vijeće smatra da je potrebno, s ciljem usvajanja uvjetnog puštanja na slobodu, identificiranje države koja je spremna da prihvati dotičnu osobu i provođenje predmetnih uvjeta. Pravilo 119(3) Pravilnika o postupku i dokazima obavezuje Sud da zahtijeva, *inter alia*, mišljenja relevantnih država prije nametanja ili izmjene bilo kojeg uvjeta kojim se ograničava sloboda. Slijedi da je potrebno identificirati državu koja je spremna i koja može prihvatiti dotičnu osobu prije odluke o uvjetnom puštanju.

107. Osim toga, Žalbeno vijeće ističe da Međunarodni krivični sud vrši svoje funkcije i ovlasti na teritorijama država potpisnica te kao takav ovisi o saradnji države u vezi s prihvatanjem osobe koja je uvjetno puštena na slobodu i obezbjeđivanjem provođenja uvjeta koje nameće Sud. Bez takve saradnje, bilo koja odluka Suda kojom se usvaja uvjetno oslobađanje bi bila nedjelotvorna.

108. Imajući u vidu okolnosti predmeta, Žalbeno vijeće ističe da je Predraspravno vijeće, nakon ispitivanja uvjeta iz člana 58. stav 1. Statuta, odlučilo da bi gosp. Bemba trebao biti ‘pušten na slobodu, iako pod određenim uvjetima.’ Vijeće je dalje pojasnilo da će niz uvjeta koji se trebaju nametnuti biti određen kasnije. Osim toga, u stavu 83. osporene odluke, Vijeće je ponovilo da ‘nikakva odluka nije donesena o pitanju u vezi s nizom ili tipom odgovarajućih uvjeta za ograničavanje slobode koji bi se nametnuli kao odgovarajući gosp. Jean-Pierreu Bembi te u vezi s državom u kojoj će on biti uvjetno pušten na slobodu.’ Konačno, u dispozitivu osporene odluke, tačka (a), Predraspravno vijeće je odlučilo da usvoji uvjetno puštanje na slobodu gosp. Bembe dok se ne donese drugačija odluka. Prema tome, osporena odluka je manjkava zbog toga što Predraspravno vijeće nije specificiralo odgovarajuće uvjete koji bi omogućili uvjetno puštanje gosp. Bembe.

109. Iz tog razloga, Žalbeno vijeće odlučuje da je Predraspravno vijeće pogrešno odlučilo kada je usvojilo uvjetno puštanje na slobodu bez specificiranja odgovarajućih uvjeta koji bi omogućili uvjetno puštanje, identificiranja države u kojoj bi gosp. Bemba bio pušten na slobodu i bez odlučivanja da li bi ta država bila u mogućnosti provesti uvjete koje je nametnuo Sud.”

43. Odlukom od 9. juna 2011. godine, koja se odnosi na trojicu svjedoka odbrane (navedene osobe [A], [B] i [C]) u predmetu *Germain Katanga i Mathieu Ngudjolo Chui* (“Odluka o primjeni *amicus curiae* i o ‘*Requête tendant à obtenir présentations des témoins DRC-D02-P-0350, DRC-D02-P-0236, DRC-D02-P-0228 aux autorités néerlandaises aux fins d’asile*’ (čl. 68. i 93(7) Statuta)”), Raspravno vijeće II je odlučilo kako slijedi (referentne fusnote izostavljene):

“1. Koji je precizan opseg dužnosti da se zaštite svjedoci kako je predviđeno, *inter alia*, članom 68. Statuta?

a. Potrebne razlike

59. Na statusnoj konferenciji, Vijeće je istaklo razliku koju je potrebno napraviti između mjera koje Sud može poduzeti u skladu s članom 68. Statuta da bi zaštitio svjedoke zbog njihove saradnje sa Sudom i onih koje se od njega traže kako bi ih zaštitio od potencijalnih ili dokazanih povreda ljudskih prava u širem smislu. Vijeće dodaje da se ta dva tipa mjera ne bi trebala brkati s onima koje, specifičnije, štite podnositelje zahtjeva za azil od rizika od progona koji bi oni mogli pretrpiti ako se vrate u zemlju svog porijekla.

60. Te razlike čine teoretski temelj ove odluke. Dok je Vijeće upoznato kako ukupna situacija o ljudskim pravima, u širem smislu, određene zemlje može uticati na procjenu rizika s kojim se suočavaju svjedoci usljed njihove saradnje sa Sudom, tri tipa rizika, koji su naznačeni gore, ne smiju se brkati tako da se pogrešno tumači mandat Suda u vezi sa zaštitom svjedoka.

61. Prema mišljenju Suda, Statut nedvosmisleno nameće obavezu Sudu da poduzme sve mjere zaštite koje su potrebne da bi se spriječio rizik s kojim bi se svjedoci mogli suočiti zbog svoje saradnje sa Sudom. To je ono jedino odgovarajuće tumačenje člana 68. Statuta, koja je okvirna odredba o ovom pitanju. Dalje, premda pravilo 87. Pravilnika i propis 96. Propisa Sekretarijata ne predviđa navedeno eksplicitno, logično i sveobuhvatno tumačenje te dvije odredbe ide u prilog stanovištu da je uloga Suda ograničena na zaštitu svjedoka od rizika s kojim se oni suočavaju zbog svog svjedočenja.

62. Za razliku od stavova odvjetnika po službenoj dužnosti i odbrane Germaina Katange, Vijeće smatra da nije obavezno da štiti svjedoke protiv rizika s kojim se oni mogu suočiti ne samo zbog svog svjedočenja nego i zbog povreda ljudskih prava [Demokratske Republike Kongo]. Na osnovu svog mandata, Sud štiti svjedoke od rizika koji naročito proizilaze iz njihove saradnje s njim, ne od onih koji proizilaze iz povreda ljudskih prava koje su počinile vlasti u zemlji njihovog porijekla. Član 21. stav 3. Statuta ne nameće obavezu Sudu da osigura da države potpisnice propisno primjenjuju međunarodno priznata ljudska prava u svojim domaćim postupcima. On samo iziskuje od vijeća da osiguraju da Statut i ostali izvori prava iz člana 21. stav 1. i

21. stav 2. budu primijenjeni na način koji nije nesukladan s međunarodno priznatim ljudskim pravima ili na način koji ne krši međunarodno priznata ljudska prava.

63. Sud nije obavezan ni da procjenjuje rizike od progona s kojima se suočavaju svjedoci koji podnose zahtjev za azil. U tom pogledu, Vijeće ponovo ističe svoje zapažanje na statusnoj konferenciji da kriteriji za razmatranje zahtjeva za azil, naročito oni koji su relevantni za rizik od progona s kojima se suočavaju podnositelji zahtjeva, nisu identični kriterijima koje primjenjuje Sud da bi procijenio rizike s kojima se suočavaju svjedoci zbog svog svjedočenja pred Sudom.

64. Prema tome, on ne može prihvatiti argument države-domaćina da Vijeće treba procijeniti rizike s kojima se suočavaju svjedoci u svjetlu principa koji je poznat kao princip '*non-refoulement*' koji je naznačen u nekoliko međunarodnih instrumenata, uključujući član 33. Ženevske konvencije od 28. jula 1951. godine. Zapravo, kao međunarodna organizacija sa pravnim subjektivitetom, Sud ne može zanemariti običajno pravilo *non-refoulement*. Međutim, budući da on ne posjeduje nikakvu teritoriju, on nije u mogućnosti da implementira princip u njegovom uobičajenom značenju te, prema tome, nije vjerovatno da može dugotrajno održati jurisdikciju nad osobama koje bi bile izložene riziku od progona ili mučenja ako se vrate u zemlju svog porijekla. Prema mišljenju Vijeća, samo ona država koja posjeduje teritoriju je uistinu u mogućnosti da primjeni princip *non-refoulement*. Dalje, Sud ne može upotrijebiti mehanizme saradnje koje obezbjeđuje država da bi prisilio državu potpisnicu da primi na svoju teritoriju nekog pojedinca koji se poziva na to pravilo. Osim toga, on ne može prethodno donijeti sud, umjesto države domaćina, o obavezama države domaćina na osnovu principa *non-refoulement*. Prema tome, u ovom predmetu je na holandskim vlastima i samo na njima da procijene stepen svojih obaveza na osnovu principa *non-refoulement*, ako bude potrebno.

b. Uloga Vijeća

65. Suočeno trenutno s neslaganjem između OŽS-a [Odjela za žrtve i svjedoke] i odvjetnika po službenoj dužnosti, Vijeće još uvijek nije odlučilo o potrebi da se implementiraju operativne mjere zaštite, u smislu člana 68. Statuta, trojice pritvorenih svjedoka kako bi se otklonili rizici s kojima se oni suočavaju zbog svog svjedočenja. Vijeće ističe da je ono naložilo Odjelu za žrtve i svjedoke 24. maja 2011. godine na osnovu, *inter alia*, diskusija s vlastima [Demokratske Republike Kongo], da obavi konačnu ocjenu rizika s kojim bi se ti svjedoci mogli suočiti i zaštitnih mjera koje bi se mogle implementirati u vezi s njima. Zapisnik o diskusijama i mogućim prijedlozima je evidentirao sekretar 7. juna 2011. godine. U slučaju neslaganja između stranke koja poziva svjedoka i Sekretarijata nakon što stranke i učesnici dostave svoja zapažanja, Vijeće će, u skladu s prethodnom presudom Žalbenog vijeća, donijeti odluku o uvođenju operativnih zaštitnih mjera za koje smatra da bi moglo usvojiti u okviru svog mandata.

66. Međutim, u svjetlu distinkcije naznačene gore, ta odluka ne može prejudicirati azilantski postupak koji je u toku pred holandskim vlastima. Vijeće će sada razmotriti azilantski postupak.

2. *Da li je hitna primjena odredaba člana 93. stav 7. Statuta u skladu s međunarodno priznatim ljudskim pravima?*

67. Kao i u vezi s bilo kojim drugim pojedincem, bilo da je pritvoren ili ne, trojici predmetnih svjedoka je dodijeljeno pravo da podnesu zahtjev za azil. Osim Ženevske

konvencije od 28. jula 1951. godine i Protokola od 31. januara 1967. godine koji se odnose na status izbjeglica, član 14. Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima iz 1948. godine propisuje da svako ima pravo da traži i uživa u drugim zemljama azil od proganjanja. Dalje, Generalna skupština Ujedinjenih nacija ja usvojila Deklaraciju o teritorijalnom azilu koja sadrži pravo da se traži i uživa azil. Vijeće također ističe da član 18. Povelje o osnovnim pravima Evropske unije, koja je usvojena 7. decembra 2000. godine, garantira pravo na azil uz dužno poštovanje pravila Ženevske konvencije od 28. jula 1951. godine i Protokola od 31. januara 1967. godine koji se odnose na status izbjeglica i u skladu s Ugovorom o Evropskoj zajednici, i da se u članu 19(2) te povelje podsjeća da niko ne može biti udaljen, protjeran ili izručen u državu u kojoj postoji ozbiljan rizik od smrtne kazne, mučenja ili drugih neljudskih ili ponižavajućih postupaka ili kažnjavanja. Vijeće dalje ističe da Konvencija protiv mučenja i drugih okrutnih, neljudskih ili ponižavajućih postupaka ili kažnjavanja od 10. decembra 1984. godine uspostavlja pravilo slično onom koje je sadržano u Ženevskoj konvenciji iz 1951. godine i da je ona, iako je uža po opsegu, stekla običajni status. Ona zabranjuje državi da protjera ili izruči neku osobu u drugu državu ako postoje ozbiljni razlozi za sumnju da može biti podvrgnuta mučenju.

68. Princip '*non-refoulement*' se smatra normom običajnog međunarodnog prava te je integralni dio međunarodne zaštite ljudskih prava. Svi pojedinci imaju pravo da uživaju njegovu primjenu od strane države.

69. Prema tome, Vijeće ne može zanemariti značaj prava na koja se pozvao odvjetnik po službenoj dužnosti u zahtjevu. Pored navedenog prava da se podnese zahtjev za azil, Vijeće mora posvetiti i posebnu pažnju pravu na djelotvoran pravni lijek, kao što je predviđeno, *inter alia*, članom 8. Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima, članom 2. Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima, članom 13. Evropske konvencije o ljudskim pravima, članom 7. Afričke povelje o ljudskim pravima i pravima naroda i članom 25. Američke konvencije o ljudskim pravima. Vijeće ne može zanemariti to fundamentalno pravilo te ističe da azilantski postupak, da bi bio djelotvoran, mora biti na raspolaganju i u pravu i u praksi, te ne smije biti prepreka podnošenju zahtjeva za azil usljed djelovanja ili propusta koji bi se mogli pripisati Sudu.

70. Kao što je predviđeno članom 21. stav 3. Statuta, Vijeće mora primijeniti sve relevantne zakonske i regulatorne odredbe na način da obezbijedi puno ostvarivanje prava na djelotvoran pravni lijek, koje jasno proizilazi iz međunarodno priznatih ljudskih prava.

71. U ovom predmetu, trojica pritvorenih svjedoka su premješteni u Sud u skladu s članom 93. stav 7. Statuta u svrhu svjedočenja. Član 93. stav 7. dalje propisuje da premještene osobe ostaju u pritvoru i da, kada se ispuni svrha premještanja, Sud vraća osobu bez odlaganja zamoljenoj državi – u ovom predmetu [Demokratskoj Republici Kongo].

72. Svjedoci su svjedočili u utorak, 3. maja 2011. godine. U ovom trenutku, Vijeće smatra da mora riješiti samo jedno pitanje, naime da li će neposredna primjena člana 93. stav 7. Statuta predstavljati povredu prava pritvorenih svjedoka da podnesu zahtjev za azil.

73. Imajući u vidu stanje stvari, Vijeće nije u mogućnosti da primijeni član 93. stav 7. Statuta u uvjetima koji su u skladu s međunarodno priznatim ljudskim pravima, kao što se iziskuje članom 21. stav 3. Statuta. Ako bi svjedoci bili odmah vraćeni u

[Demokratsku Republiku Kongo], bilo bi nemoguće da oni ostvare svoje pravo na podnošenje zahtjeva za azil te bi bili lišeni osnovnog prava na djelotvoran pravni lijek. Dalje, ako bi Vijeće trebalo odlučiti da obaveže državu domaćina da saraduje sa Sudom kako bi odmah vratio svjedoke u [Demokratsku Republiku Kongo] premještanjem na aerodrom, tim bi Nizozemska bila prisiljena da krši prava svjedoka na pozivanje na princip *non-refoulement*.

74. Osim toga, Vijeće smatra da ne treba odlučivati o pitanju pravnog statusa svjedoka, o kojem se opsežno raspravljalo. U tom pogledu, holandske vlasti su jasno naznačile u više navrata da, u slučaju da im podnesu zahtjev za azil – što se već desilo u ovom predmetu – one bi bile obavezne da ga razmotre. Naravno, one su također potvrdile, kao i Sekretarijat, da se član 44. Sporazuma o sjedištu primjenjuje na ovaj predmet. Prema mišljenju Vijeća, nije potrebno odlučivati ni o navodnim pravnim dejstvima imuniteta koji uživaju svjedoci budući da smatra da je taj argument neosnovan.

(...)

I Zaključak i posljedice

79. Iz svih navedenih razloga, Vijeće odlučuje u ovom trenutku da odgodi povratak trojice pritvorenih svjedok zbog toga što pitanje njihove zaštite, u smislu člana 68. Statuta, nije još uvijek riješeno i zbog toga što bi njihov povratak ‘bez odlaganja’ doveo do povrede međunarodno priznatih ljudskih prava. Prema tome, on upućuje Sekretarijat da informira Vijeće sigurnosti Ujedinjenih nacija o situaciji svjedoka DRC-D02-P-0236 i da mu saopći ovu odluku.

80. Za sada, svjedoci koji su predmet naloga o pritvoru koji su izdale kongoanske vlasti ostaje pritvoren u prostorijama Suda u skladu s članom 93. stav 7. Statuta i pravilom 192. Pravilnika. Vijeće ne prihvata argument Sekretarijata da njihov kontinuirani pritvor ne bi imao pravni osnov sada kada su obavili svjedočenje pred Sudom.

81. Prema mišljenju Suda, pravni instrumenti koji su citirani gore ovlašćuju Sud da drži svjedoke u svojim pritvorskim prostorijama. Te odredbe će se i dalje primjenjivati do momenta kada Vijeće odluči o odlučujućem pitanju, da li obaveza na osnovu člana 93. stav 7. Statuta, da se vrate svjedoci, može biti implementirana, a da se ne krše druge obaveze Suda iz člana 68. Statuta i da se ne krše međunarodno priznata ljudska prava trojice svjedoka.

D. Ostalo relevantno međunarodno pravo

1. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju

44. Vijeće sigurnosti Ujedinjenih nacija je osnovalo Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju Rezolucijom S/RES/827 od 25. maja 1993. Aneks uz tu rezoluciju je statut tog suda, koji sadrži sljedeću odredbu:

Član 15.
Pravilnik o postupku i dokazima

“Sudije Međunarodnog suda usvajaju pravilnik o postupku i dokazima za vođenje predraspravne faze postupka, suđenje i žalbeni postupak, prihvatanje dokaza, zaštitu žrtava i svjedoka i druga relevantna pitanja.”

45. Pravilnik o postupku i dokazima, koji je usvojen na osnovu te odredbe, u relevantnom dijelu, glasi:

Član 90 bis
Dovođenje svjedoka lišenog slobode

“(A) Svaka osoba lišena slobode čije je lično prisustvo u svojstvu svjedoka zatražio Sud privremeno će biti premještena u pritvorsku jedinicu Suda, pod uvjetom da ta osoba bude vraćena u roku koji određuje Sud.

(B) Nalog za dovođenje izdaje stalni sudija ili pretresno vijeće tek nakon što utvrdi da su ispunjeni sljedeći uvjeti:

(i) prisustvo svjedoka lišenog slobode nije potrebno za bilo koji krivični postupak koji je u toku na teritoriji države od koje se traži premještanje za vrijeme dok je on potreban Sudu;

(ii) premještanje svjedoka ne produžava period lišavanja slobode koji je predvidjela država od koje se traži premještanje;

(C) Sekretar prenosi nalog za premještanje nacionalnim vlastima države na čijoj teritoriji ili pod čijom se nadležnošću ili kontrolom nalazi svjeok lišen slobode. Premještanje organiziraju dotične nacionalne vlasti u saradnji sa zemljom domaćinom i sekretarom.

(D) Sekretar se stara za uredan tok premještanja, uključujući nadzor nad svjedokom u pritvorskoj jedinici Suda. Sekretar mora biti u toku sa svim promjenama do kojih može doći u vezi s uvjetima pritvora koje je propisala zemlja od koje se traži premještanje i koji bi mogli uticati na dužinu zadržavanja svjedoka u pritvorskoj jedinici, te mora o tome što je prije moguće obavijestiti nadležnog sudiju ili vijeće.

(E) Nakon isteka roka koji je Sud odredio za privremeno premještanje, svjedok lišen slobode biće predat vlastima države od koje se tražilo premještanje, osim ukoliko država unutar tog roka nije dostavila nalog za oslobađanje svjedoka koji odmah stupa na snagu.

(F) Ako nakon isteka roka koji je odredio Sud prisutnost svjedoka lišenog slobode i dalje bude potrebna, stalni sudija ili vijeće mogu produžiti taj rok pod istim uvjetima kao što su oni navedeni u stavu (B).”

2. Sporazum o statusu snaga NATO-a

46. Države članice Organizacije sjevernoatlanskog ugovora (NATO) su sklopile sporazum (Sporazum između strana potpisnica Sjevernoatlanskog ugovora u vezi sa statusom svojih snaga, London, od 19. juna 1951. godine,

i Dopunski sporazum iz 1959. godine (kasnije izmijenjen 1971, 1981. i 1993. godine) – “Sporazum o statusu snaga NATO-a”). On regulira, između ostalog, jurisdikciju u pogledu krivičnih stvari nad pripadnicima svojih oružanih snaga koji obavljaju službu na teritoriji druge članice. Član VII tog sporazuma, u relevantnom dijelu, propisuje:

“1. Pridržavajući se odredaba ovog člana,

a. vojne vlasti države otpremateljice imaju pravo da vrše u okviru države primateljice krivičnu i disciplinsku jurisdikciju koja im se dodjeljuje na osnovu zakona države otpremateljice nad svim osobama koje podliježu vojnim zakonima te države;

b. vlasti države primateljice imaju jurisdikciju nad pripadnicima snaga ili civilnom komponentom, te osobama koje oni izdržavaju u pogledu kaznenih djela počinjenih na teritoriji države primateljice, a koja su kažnjiva u skladu sa zakonodavstvom te države;

2. a. Vojne vlasti države otpremateljice imaju pravo da vrše isključivu jurisdikciju nad osobama koje podliježu vojnim zakonima te države u pogledu kaznenih djela, uključujući djela kojima se ugrožava sigurnost te države, koja su kažnjiva u skladu sa zakonodavstvom države otpremateljice, a ne u skladu sa zakonodavstvom države primateljice;

(...)

3. U slučaju konfliktnih prava vršenja jurisdikcije, primjenjivat će se sljedeća pravila:

a. Vojne vlasti države otpremateljice imaju pravo prioriteta da vrše jurisdikciju nad pripadnikom snaga ili civilnom komponentom u vezi sa:

i. kaznenim djelima protiv imovine ili sigurnosti te države ili djelima protiv lica ili imovine drugog pripadnika snaga ili civilne komponente te države ili osobe koju on izdržava;

ii. kaznenim djelima koja proizilaze ili bilo kojeg djela ili propusta koji je počinjen prilikom izvršavanja službene dužnosti;

b. U slučaju bilo kojeg drugog kaznenog djela, vlasti države primateljice imaju pravo prioriteta da vrše jurisdikciju.

c. Ako država koja ima pravo prioriteta odluči da ne vrši jurisdikciju, ona će informirati vlasti druge države čim to bude moguće. Vlasti države koja ima pravo prioriteta će s blagonaklonošću razmotriti zahtjev vlasti druge države za odustajanje od tog prava u slučaju kada ta druga država smatra da je takvo odustajanje od posebne važnosti.

4. Navedene odredbe ovog člana ne impliciraju nikakvo pravo vojnih vlasti države otpremateljice da vrši jurisdikciju nad osobama koje su državljani države primateljice

ili osobama koje imaju prebivalište u državi primateljici, osim ako su pripadnici snaga države otpremateljice.

5. Vlasti države primateljice i države otpremateljice pomažu jedna drugoj pri hapšenju pripadnika snaga ili civilne komponente ili osobe koju oni izdržavaju na teritoriji države primateljice i pri njihovom predavanju vlasti koja treba da vrši jurisdikciju u skladu s navedenim odredbama.

a. Vlasti države primateljice će u najkraćem roku obavijestiti vojne vlasti države otpremateljice o hapšenju bilo kojeg pripadnika snaga ili civilne komponente ili osobe koju izdržavaju.

b. Pritvor optuženog pripadnika snaga ili civilne komponente nad kojim država primateljica treba da vrši jurisdikciju ostaje u okviru te države, ako je on u rukama države otpremateljice, dok ga ne optuži država primateljica.

c. Vlasti države primateljice i države otpremateljice pomažu jedna drugoj pri obavljanju bilo koje potrebne istrage o kaznenim djelima te pri prikupljanju i prezentiranju dokaza, uključujući zaplenu i, ako je potrebno, predaju predmeta koji su u vezi s kaznenim djelom. Međutim, predaja takvih predmeta može podlijegati vraćanju u vremenskom roku koji specificiraju vlasti koje obavljaju predaju.

(...)

10. a. Uobičajeno oformljene vojne jedinice ili formacije snaga imaju pravo da održavaju red u bilo kojem kampu, ustanovi ili drugim prostorijama koje one zauzimaju na osnovu sporazuma s državom primateljicom. Vojna policija snaga može poduzeti odgovarajuće mjere kako bi osigurala održavanje reda i sigurnosti u takvim prostorijama.

b. Izvan tih prostorija, navedena vojna policija će biti angažirana samo na osnovu sporazuma s vlastima države primateljice i u vezi s tim vlastima, te ako je takav angažman potreban da bi se održala disciplina i red među pripadnicima snaga. (...).”

47. Dodatni sporazum zaključen 1995. godine (Sporazum između država potpisnica Sjevernoatlanskog ugovora i ostalih država koje sudjeluju u Partnerstvu za mir u vezi sa statusom svojih snaga, Brisel, od 19. juna 1995) proširuje teritorijalnu primjenu te odredbe na države koje nisu članice NATO-a, a koje sudjeluju u Partnerstvu za mir.

3. Škotski sud u Nizozemskoj

48. Dana 18. septembra 1998. godine, Vlada Ujedinjenog Kraljevstva Velike Britanije i Sjeverne Irske i Vlada Nizozemske, djelujući u skladu s rezolucijom Vijeća sigurnosti usvojenom na osnovu odjeljka VII Povelje Ujedinjenih nacija (Rezolucija 1192 od 27. augusta 1998), su zaključile sporazum na osnovu kojeg se Vlada Nizozemske obavezala da će ugostiti jedan škotski sud s ciljem suđenja i dok traje suđenje u skladu sa škotskim pravom i postupkom protiv dvojice libijskih državljana optuženih za bombaški napad na jedan putnički avion u Lockerbiju, Škotska, 1988. godine (Sporazum između Vlade Ujedinjenog Kraljevstva Velike Britanije i

Sjeverne Irske i Vlade Kraljevine Nizozemske u vezi sa škotskim postupkom u Nizozemskoj ((s aneksima), [2002] 2062 *United Nations Treaty Series* (Zbirka ugovora Ujedinjenih nacija) – UNTS – str. 81 *et seq.*)). Škotski sud u Nizozemskoj je postojao do 2002. godine.

49. Član 6. Sporazuma, pod naslovom “Primjenjivo pravo i ovlasti u prostorijama škotskog suda” (*Law and Authority on the Premises of the Scottish Cour*) propisuje sljedeće:

“(1) Prostorije škotskog suda su pod kontrolom i ovlašću škotskog suda, kao što predviđa ovaj sporazum.

(2) Osim ako je drugačije predviđeno ovim sporazumom, zakoni i propisi države domaćina se primjenjuje u okviru prostorija škotskog suda.

(3) Škotski sud ima ovlast da donosi operativne propise u prostorijama škotskog suda u svrhu uspostavljanja uvjeta u njima o svim potrebnim aspektima s ciljem potpunog obavljanja svojih funkcija. Škotski sud će odmah informirati nadležne vlasti o propisima koji su doneseni u skladu s ovim stavom. Nijedan zakon ili propis države domaćina, koji nije u skladu s propisom škotskog suda, se neće primjenjivati, do stepena nesukladnosti, u prostorijama škotskog suda.

(4) Bilo koji spor između škotskog suda i države domaćina, u vezi s pitanjem da li je neki propis škotskog suda dozvoljen ovim članom, ili da li je neki zakon ili propis države domaćina nesukladan s bilo kojim propisom škotskog suda dozvoljenim ovim članom, će biti odmah riješen u postupku predviđenom članom 28 [tj. putem pregovaranja i konsultacija između strana]. Do momenta rješavanja spora, primjenjuje se propis škotskog suda, a zakon ili propis države domaćina je neprimjenjiv u prostorijama škotskog suda do stepena do kojeg škotski sud smatra da je nesukladan s njegovim propisom.”

50. Ujedinjeno Kraljevstvo je počelo primjenjivati Sporazum putem naloga iz 1998. godine Visokog suda pravde (*High Court of Justiciary*) (postupak u Nizozemskoj) (Ujedinjene nacije) (Zakonski instrument iz 1998, broj 2251) koji, u relevantnom dijelu, propisuje sljedeće:

Svjedoci

“12.—(1) Svjedoci u Ujedinjenom Kraljevstvu koji su pozvani da se pojave u svrhu postupka koji se vodi na osnovu ovog naloga mogu biti pozvani da se pojave u prostorijama suda.

(2) Bilo koji nalog za hapšenje svjedoka će predstavljati sudsku odluku o njegovom premještu u prostorije suda na osnovu sporazuma koji u tom pogledu sklopi državni sekretar.

(3) On ima nadležnost da pozove svjedoke koji se nalaze van Ujedinjenog Kraljevstva da se pojave pred Visokim sudom pravde (*High Court of Justiciary*) koji zasjeda u Nizozemskoj na isti način kao što zasjeda u Škotskoj te, prema tome, tačka (1)(b) člana 2. Zakona o Krivičnom pravosuđu (Međunarodna saradnja) iz 1990(6) (Služba za prekomorski postupak Ujedinjenog Kraljevstva) ima dejstvo kao da se odnosi na neki sud u Ujedinjenom Kraljevstvu, uključujući Visoki sud pravde koji zasjeda, na osnovu ovog naloga, u Nizozemskoj.”

ŽALBENI NAVODI

51. Podnositelj predstavke se žali na osnovu člana 5. stav 1. Konvencije da je njegov kontinuirani pritvor u Pritvorskoj jedinici Ujedinjenih nacija nezakonit. Kongoanski osnov njegovog pritvora, onakav kakav je bio, je istekao 2. jula 2007. godine te nije produžen. Međunarodni krivični sud nema pravnog osnova da ga drži pritvorenog nakon što je svjedočio. Nizozemske vlasti nisu nikada tvrdile da postoji osnov u nizozemskom nacionalnom pravu za pritvor podnositelja predstavke.

52. Podnositelj predstavke, pretpostavljajući da je njegov pritvor opravdan na osnovu člana 5. stav 1(c), se žali da je član 5. stav 3. prekršen zbog toga što mu nije suđeno u razumnom roku,

53. Podnositelj predstavke se žali da je član 5. stav 4. Konvencije prekršen zbog toga što je Nizozemska odbila čak da razmatra zakonitost njegovog pritvora. On je također naveo i kršenje člana 5. stav 5.

54. Konačno, podnositelj predstavke se žali da je prekršen član 13. Konvencije zbog toga što nije imao nikakav pravni lijek na osnovu domaćeg pravnog sistema kojim bi osporio zakonitost svog pritvora. U isto vrijeme, on je istakao da ne postoji postupak u okviru Međunarodnog krivičnog suda koji pruža adekvatne garancije.

PRAVO

I DA LI POTREBNO SKINUTI PREDSTAVKU SA LISTE PREDMETA SUDA

55. Vlada je informirala Sud da je podnositelj predstavke povukao svoj zahtjev za azil 4. septembra 2012. godine. To nedvosmisleno vodi odustajanju podnositelja predstavke od traženja naloga od nizozemskih vlasti za njegovo oslobađanje iz pritvora. Sam podnositelj predstavke nije o tome sam informirao Sud (pravilo 47. stav 6), niti je povukao svoju predstavku. Sud zbog toga nije siguran da li podnositelj predstavke ipak želi da se ispita meritum njegovog predmeta.

56. Imajući u vidu takve okolnosti, na Sudu je da odluči da li će skinuti predstavku s liste predmeta u skladu s članom 37. stav 1. Konvencije, koji glasi:

“1. Sud u svakoj fazi postupka može odlučiti da skine predstavku sa liste predmeta ako se na osnovu okolnosti može zaključiti:

- (a) da podnositelj predstavke ne namjerava da dalje učestvuje u postupku; ili
- (b) da je predmet razriješen; ili

(c) da iz svakog drugog razloga koji Sud utvrdi nije više opravdano nastaviti sa ispitivanjem predstavke.

Međutim, Sud nastavlja s ispitivanjem predstavke ako je to potrebno radi poštivanja ljudskih prava ustanovljenih Konvencijom i protokolima uz nju.”

57. Međutim, Sud smatra da se predstavkom pokreću važna pitanja u vezi s primjenom člana 1. Konvencije. Naime, on ističe da se predstavka odnosi na osnovne aspekte funkcioniranja međunarodnih krivičnih sudova čija su sjedišta na teritoriji neke države ugovornice, a koji imaju ovlast da drže pojedince u pritvoru. Sud smatra da je odgovor na pitanja postavljena u ovoj predstavci hitno potreban imajući u vidu nesigurnost koja je proistekla iz presude koju je donio sudija za određivanje privremenih mjera 26. septembra 2012. godine (vidi, stav 38. gore).

58. Sud je u više navrata isticao da njegove “presude ustvari ne služe samo da se odluči o onim predmetima koji su podneseni Sudu, nego, općenitije, da razjasne, jamče i razviju pravila uspostavljena Konvencijom doprinoseći na taj način da države poštuju svoje obaveze koje su preuzele kao države ugovornice” (vidi, *Karner protiv Austrije*, broj 40016/98, stav 26, ECHR 2003-IX). Imajući u vidu svoj zadatak da “osigura poštivanje obaveza koje su visoke strane ugovornice u Konvenciji i njenim protokolima preuzele” (član 19. Konvencije), što on čini prije svega obezbjeđujući pojedinačni pravni lijek, Sud ističe da je njegova misija i da odluči o pitanjima osnova za određenu javnu politiku u zajedničkom interesu podižući time opće standarde zaštite ljudskih prava i proširujući jurisprudenciju o ljudskim pravima na cijelu zajednicu država potpisnica Konvencije.

59. Prema tome, Sud smatra da ne treba skinuti predstavku sa liste predmeta (vidi, *mutatis mutandis*, *Tyrer protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, od 25. aprila 1978, st. 26-27, Serija A broj 26, i *Karner*, citiran gore).

II NAVODNA POVREDA ČLANA 5. I ČLANA 13. KONVENCIJE

60. Podnositelj predstavke se žali da je nezakonito pritvoren na nizozemskom tlu i da mu nije pružena nikakva mogućnost da traži puštanje na slobodu. On se pozvao na članove 5. i 13. Konvencije koji, u relevantnim dijelovima, glase:

Član 5.

“1. Svako ima pravo na slobodu i sigurnost ličnosti. Niko ne smije biti lišen slobode izuzev u niže navedenim slučajevima i u skladu sa zakonom propisanim postupkom:

(...)

(c) zakonitog hapšenja ili lišenja slobode radi privođenja nadležnoj sudskoj vlasti, kada postoji opravdana sumnja da je ta osoba izvršila krivično djelo ili kada postoje

valjani razlozi da se osoba spriječi da izvrši krivično djelo ili da, nakon izvršenja krivičnog djela, pobjegne;

(...)

(f) zakonitog hapšenja ili lišenja slobode osobe u cilju sprečavanja ilegalnog ulaska u zemlju ili osobe protiv koje je u toku postupak deportacije ili ekstradicije.

(...)

3. Svako ko je uhapšen ili lišen slobode prema odredbama stava 1(c) ovog člana mora odmah biti izveden pred sudiju ili drugo službeno lice zakonom ovlašteno da vrši sudsku vlast i mora imati pravo na suđenje u razumnom roku ili na puštanje na slobodu do suđenja. Puštanje na slobodu može se uvjetovati garancijama o pojavljivanju na suđenju.

4. Svako kome je uskraćena sloboda hapšenjem ili lišavanjem slobode ima pravo uložiti žalbu sudu kako bi sud, u kratkom roku, razmotrio zakonitost lišavanja slobode i ukoliko ono nije bilo zakonito naložio oslobađanje.

5. Svako ko je bio žrtva hapšenja ili lišavanja slobode protivno odredbama ovog člana ima pravo na obeštećenje.”

Član 13.

“Svako čija su prava i slobode, priznata ovom konvencijom, narušena ima pravo na pravni lijek pred nacionalnim vlastima, čak i onda kada su povredu ovih prava i sloboda učinila lica u vršenju svoje službene dužnosti.”

Jurisdikcija

61. Član 1. Konvencije glasi:

“Visoke strane ugovornice jamče svim osobama pod svojom jurisdikcijom prava i slobode utvrđene u Dijelu I ove konvencije.”

Kao što predviđa ovaj član, obaveza koju je preuzela neka država ugovornica je ograničena na “jamčenje” (“*reconnaître*” u tekstu na francuskom) nabrojanih prava i sloboda osobama pod njenom “jurisdikcijom”. “Jurisdikcija” na osnovu člana 1. je granični kriterij. Vršenje jurisdikcije je potreban uvjet kako bi se država ugovornica mogla smatrati odgovornom za djela ili propuste koji se mogu pripisati njoj, a koji su u osnovi nekog žalbenog navoda o povredi prava i sloboda iz Konvencije (vidi, nedavne presude, *Hirsi Jamaa i ostali protiv Italije* [VV], broj 27765/09, stav 70, ECHR 2012, i *Al-Jedda protiv Ujedinjenog Kraljevstva* [VV], no. 27021/08, stav 74, ECHR 2011).

1. Argument podnosioca predstavke

62. Prema stavu podnosioca predstavke, Nizozemska bi mogla i trebala vršiti jurisdikciju u vezi s njegovim pritvorom. On je istakao da su nizozemske vlasti prihvatile jurisdikciju da razmatraju njegov zahtjev za azil; on je naznačio da Nizozemskoj ne bi trebalo dozvoliti da prihvati ono što on naziva "à la carte-jurisdikcijom" na arbitraran način.

63. Podnositelj predstavke je pritvoren na teritoriji Nizozemske. Primjena nizozemskog prava u prostorijama Međunarodnog krivičnog suda nije isključena; naprotiv, član 8. Sporazuma o sjedištu (vidi, stav 41. gore) uzima kao početnu tačku njegovu primjenjivost. Konvencija je primjenjiva direktno kao i nizozemsko pravo na osnovu člana 93. i člana 94. Ustava Kraljevine Nizozemske (vidi, stav 40. gore) te se primjenjuje na podnosioca predstavke *ratione loci*; prema tome, ona ima prioritet nad članom 88. (Implementacionog) zakona o Međunarodnom krivičnom sudu.

64. Za razliku od podnosioca predstavke u predmetu *Galić protiv Nizozemske* (odluka), broj 22617/07, ECHR 2009, podnositelj predstavke u ovom predmetu se ne žali na djelo ili propust koji se može pripisati nekom međunarodnom tijelu. Međunarodni krivični sud, kako je on istakao, je priznao da nema više nikakav validan osnov po kojem bi on bio pritvoren; On ga i dalje drži u pritvoru samo u svrhu azilantskog postupka koji je u toku u Nizozemskoj. Vlada Nizozemske je ta koja je do sada onemogućavala njegovo premještanje u njene pritvorske prostorije slanjem *notes verbales* Međunarodnom krivičnom sudu u kojima je tražila da se on i dalje drži u pritvoru u njegovim prostorijama, odbijajući čak da raspravlja o njegovom premještanju u njene pritvorske prostorije te odbijajući da intervenira u njegovo ime kako bi okončala njegov pritvor. Međutim, to potvrđuje da je činjenica, da je i on dalje pritvoren, direktan i nedvosmislen rezultat djela i propusta koji se mogu pripisati Nizozemskoj.

65. Alternativno, ako bi Sud ustanovio da je podnositelj predstavke pritvoren na osnovu ovlasti Međunarodnog krivičnog suda, on tvrdi da Nizozemska ne može iz tog razloga biti oslobođena svojih obaveza prema njemu na osnovu Konvencije.

66. Pozivajući se na praksu bivše Evropske komisije za ljudska prava, naročito u predmetu *M. protiv Njemačke* (broj 13258/87, odluka Komisije od 9. februara 1990. godine, *Decisions and Reports (DR) 64*) i *Heinz protiv država ugovornica koje su strane u Konvenciji o evropskom patentu ukoliko sud visoke strane ugovornice u Evropskoj konvenciji o ljudskim pravima*, tj. *Austrija Belgija, Danska, Francuska, Njemačka, Grčka, Irska, Italija, Lihtenštajn, Luksemburg, Nizozemska, Norveška, Portugal, Španija, Švedska, Švicarska i Ujedinjeno Kraljevstvo* (broj 21090/92, odluka Komisije od 10. januara 1994, DR 76-A), i sudska praksa Suda, tj. *Matthews protiv Ujedinjenog Kraljevstva* ([VV], broj 24833/94, ECHR 1999-I), *Waite i Kennedy protiv Njemačke* ([VV], broj 26083/94, ECHR 1999-I) *Princ Hans-Adam II od Lihtenštajna protiv Njemačke* ([VV], broj

42527/98, ECHR 2001-VIII), podnositelj predstavke je istakao da je nivo zaštite ljudskih prava koji pruža Međunarodni krivični sud nedovoljan da bi zadovoljio njegove potrebe zbog toga što ne postoji ništa u ugovorima i pravilima o funkcioniranju Međunarodnog krivičnog suda što bi se odnosilo na njegovu jedinstvenu situaciju u vezi s pritvorom. Osim toga, nivo zaštite je čak nedovoljan i u vezi s osumnjičenim pred Međunarodnim krivičnim sudom: u presudi od 2. decembra 2009. godine u predmetu *Bemba* (vidi, stav 42. gore) je jasno naznačeno da je čak i uvjetno puštanje nekog osumnjičenog na slobodu nemoguće ako se ne može naći nijedna država koja je voljna da ga prihvati i koja može da osigura povinovanje bilo kojim uvjetima.

67. Ukratko, alternativni argument podnosioca predstavke je taj da je presumpcija koja je prvo izražena u predmetu *Bosphorus Hava Yolları Turizm ve Ticaret Anonim Şirketi protiv Irske* ([VV], broj 45036/98, stav 156, ECHR 2005-VI) – naime, pod uvjetom da su osnovna prava zaštićena na način koji se može smatrati barem istovjetnim načinu koji omogućava Konvencija, mjera države poduzeta u skladu s pravnim obavezama koje proizilaze iz članstva u nekoj međunarodnoj organizaciji je u skladu sa zahtjevima Konvencije – dovedena u pitanje te, prema tome, Nizozemska ima odgovornost da intervenira.

2. Ocjena Suda

68. Sud će sa svoje strane razmotriti tri aspekta argumenta podnosioca predstavke.

(a) Teritorijalni princip

69. Koncept “jurisdikcije”, kao što je shvaćen u javnom međunarodnom pravu i u smislu člana 1. Konvencije, je prije svega teritorijalan. Odgovornost na osnovu Konvencije uobičajeno proizilazi u pogledu pojedinca koji je “pod jurisdikcijom” neke države ugovornice u smislu fizičkog prisustva na njenoj teritoriji. Međutim, sudska praksa Suda priznaje izuzetke. Naime, Sud prihvata ograničenja prava na pristup sudu, kao što je naznačeno u članu 6. stav 1. Konvencije, koja proizilaze iz općeprihvaćenih pravila javnog međunarodnog prava o imunitetu države (vidi, *McElhinney protiv Irske* [VV], broj 31253/96, stav 38, ECHR 2001-XI; *Al-Adsani protiv Ujedinjenog Kraljevstva* [VV], broj 35763/97, stav 56, ECHR 2001-XI; i *Fogarty protiv Ujedinjenog Kraljevstva* [VV], broj 37112/97, stav 38, ECHR 2001-XI). Sud je prihvatio i da, kada države osnuju međunarodne organizacije s ciljem nastavka ili jačanja saradnje u određenim poljima djelovanja i kada pripisuju tim organizacijama određene nadležnosti te im dodjeljuju imunitete, mogu postojati implikacije u vezi sa zaštitom osnovnih prava (vidi *Waite i Kennedy protiv Njemačke* [VV], broj 26083/94, stav 67, ECHR 1999-I).

70. U svojim odlukama u predmetima *Galić* (citiran gore, stav 44) i *Blagojević protiv Nizozemske* (broj 49032/07, stav 44, od 9. juna 2009), Sud je zaključio da krivični postupak neće aksiomatski podrazumijevati odgovornost, na osnovu javnog međunarodnog prava, države na čijoj teritoriji se on vodi. On je naveo primjere člana VII Sporazuma o statusu snaga NATO-a, kojim je obezbijedena jurisdikcija državi koja šalje snage nad vlastitim oružanim snagama na teritoriji države koja prima snage, i škotskog suda u Nizozemskoj, koji je vodio postupak na osnovu škotskog prava na nizozemskoj teritoriji između 1998. godine i 2002. godine.

71. Imajući u vidu navedeno, Sud nije mogao zaključiti da je puka činjenica, da je sjedište Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju u Hagu, dovoljan osnov da bi se osporene stvari pripisale Kraljevini Nizozemskoj. Pri donošenju takvog zaključka Sud je imao u vidu poseban kontekst pitanja koje mu je predočeno. Sud je istakao da su se predmeti *Galić* i *Blagojević* odnosili na jedan međunarodni sud koji je uspostavilo Vijeće sigurnosti Ujedinjenih nacija, međunarodna organizacija zasnovana na principu poštivanja osnovnih ljudskih prava i da su, pored toga, osnovne pravne odredbe kojima se rukovodi ta organizacija suda i postupci konceptuirani s namjerom da se tim koji su navedeni pred njim obezbijede sve odgovarajuće garancije.

72. Prema mišljenju Suda, bilo bi nezamislivo da bilo koji krivični sud, domaći ili međunarodni, nema ovlast da obezbijedi sudjelovanje svjedoka tužiteljstva ili odbrane u ovisnosti o slučaju. Ovlast da se oni drže u pritvoru, zbog toga što nisu voljni da svjedoče ili zbog toga što su pritvoreni s nekom drugom svrhom, je prirodan rezultat. Ta ovlast je implicitno predviđena u slučaju Sporazuma o statusu snaga NATO-a, koji u svom članu VII dodjeljuje državi koja šalje svoje snage vanteritorijalne ovlasti da sudi i održava red (vidi, stav 46. gore); za navedeno je predviđena eksplicitna odredba u pogledu Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju u pravilu 90 *bis* Pravilnika o postupku i dokazima (vidi, stav 45. gore), kao što je propisana i u pogledu škotskog suda u Nizozemskoj u članu 12. Visokog suda pravde (postupak u Nizozemskoj) (Ujedinjene nacije), nalog iz 1998. godine (vidi, stav 50. gore).

73. Podnositelj predstavke je doveden u Nizozemsku kao svjedok odbrane u krivičnom postupku koji je u toku pred Međunarodnim krivičnim sudom. On je već bio pritvoren u svojoj zemlji i ostaje u pritvorskom objektu Međunarodnog krivičnog suda. Činjenica da je podnositelj predstavke lišen slobode na nizozemskom tlu nije po sebi dovoljna da se pokrenu pitanja koja se odnose na zakonitost njegovog pritvora u okviru "jurisdikcije" Nizozemske jer je potrebno da se taj izraz tumači u smislu člana 1. Konvencije.

74. Međutim, slučaj podnositelja predstavke je da sad, kad je on svjedočio, produženju njegovog pritvora u okviru Međunarodnog krivičnog suda nedostaje pravni osnov. Prema tome, vakuum koje je stvoren može biti

jedino popunjen nizozemskim pravnim poretkom, prema kojem se Konvencija primjenjuje direktno.

75. Sud smatra da sve dok podnositelj predstavke ne bude vraćen u Demokratsku Republiku Kongo ili dok ne bude predan nizozemskim vlastima na njihov zahtjev, pravni osnov njegovog pritvaranja ostaje stvar sporazuma između Međunarodnog krivičnog suda i vlasti Demokratske Republike Kongo na osnovu člana 93. stav 7. Statuta Međunarodnog krivičnog suda. Navedeno je reflektirano u nalogu koji je izdalo Pretresno vijeće I 1. septembra 2011. godine te u njegovoj odluci od 15. decembra 2011. godine (vidi, st. 23. i 24. gore), u kojima je jasno naznačeno da Međunarodni krivični sud čeka da bi se povinovao svojoj obavezi iz člana 93. stav 7(b) svog statuta kako bi vratio podnositelja predstavke u Demokratsku Republiku Kongo kada razlog njegove prisutnosti u prostorijama prestane postojati. Prema tome, nema pravnog vakuuma.

(b) Navodi o nedovoljnim garancijama u vezi s ljudskim pravima koje je pružio Međunarodni krivični sud

76. U predmetu *Bosphorus Hava Yolları Turizm ve Ticaret Anonim Şirketi* (citiran gore, st. 152-156; vidi također, *Coöperatieve Producentenorganisatie van de Nederlandse Kokkelvisserij U.A. protiv Nizozemske* (odluka), broj 13645/05, ECHR 2009), Sud je zaključio sljedeće:

“152. S jedne strane, Konvencija ne zabranjuje državama ugovornicama da prenesu suverenu vlast na neku međunarodnu (uključujući supranacionalnu) organizaciju kako bi i dalje imala saradnju u izvjesnim poljima djelatnosti (vidi [*M. & Co. protiv Savezne Republike Njemačke* (broj 13258/87, odluka Komisije od 9. februara 1990. godine, *Decisions and Reports (DR)* 64, str. 138] i [*Matthews protiv Ujedinjenog Kraljevstva* [VV], broj 24833/94, stav 32, ECHR 1999-I]). Osim toga, čak i kao titular takve prenesene vlasti, ta organizacija ne može po sebi biti odgovorna na osnovu Konvencije za postupak pred njenim organima ili odluke njenih organa sve dok ona nije država ugovornica (vidi, *Confédération française démocratique du travail protiv Evropske zajednice*, broj 8030/77, odluka Komisije od 10. jula 1978, DR 13, str. 231; *Dufay protiv Evropske zajednice*, broj 13539/88, odluka Komisije od 19. januara 1989. godine, nije unesena u izvještaj; i *M. & Co.*, str. 144, i *Matthews*, stav 32, obje citirane gore).

153. S druge strane, također je prihvaćeno da je neka država ugovornica odgovorna na osnovu člana 1. Konvencije za djela i propuste svojih organa bez obzira da li je dotično djelo ili propust bilo posljedica domaćeg prava ili potrebe da se povinuje međunarodnim pravnim obavezama. Član 1. ne pravi razliku u pogledu tipa predmetnog pravila ili mjere te ne isključuje bilo koji dio ‘jurisdikcije’ države ugovornice iz detaljnog ispitivanja na osnovu Konvencije (vidi, *United Communist Party of Turkey i ostali protiv Turske*, presuda od 30. januara 1998, *Reports* 1998-I, str. 17-18, stav 29).

154. Kako bi približio oba stava te, prema tome, ustanovio stepen do kojeg djelovanje države može biti opravdano poštivanjem obaveza koje proizilaze iz njenog članstva nekoj međunarodnoj organizaciji kojoj je prenijela dio svog suvereniteta, Sud

je priznao da potpuno oslobađanje država ugovornica od odgovornosti u područjima koja se odnose na takvo prenošenje ne bi bilo u skladu sa svrhom i predmetom Konvencije; garancije predviđene Konvencijom bi mogle biti ograničene ili isključene po sopstvenoj volji što bi dovelo do lišavanja njenog imperativnog karaktera i ugrožavanja praktične i djelotvorne prirode njenih garancija (vidi, *M. & Co.*, str. 145, i [*Waite i Kennedy protiv Njemačke* [VV], broj 26083/94, stav 67, ECHR 1999-I]). Smatra se da država zadržava odgovornost iz Konvencije u pogledu obaveza iz ugovora nakon stupanja na snagu Konvencije (vidi, *mutatis mutandis*, *Matthews*, citiran gore, st. 29 i 32-34, i *Princ Hans-Adam II od Lihtenštajna protiv Njemačke* [VV], broj 42527/98, stav 47, ECHR 2001-VIII).

155. Prema mišljenju Suda, mjera koju poduzima država u skladu s takvim pravnim obavezama je opravdana sve dok se smatra da dotična organizacija štiti osnovna prava, i u pogledu suštinskih garancija koje se pružaju i u pogledu mehanizama kojima se kontrolira njihovo poštivanje, na način koji se može smatrati barem ekvivalentnim načinu koji pruža Konvencija (vidi, *M. & Co.*, citirana gore, str. 145, kao pristup s kojim su se složile strane i Evropska komisija). Pod 'ekvivalentnim' Sud podrazumijeva 'uporedivim'; bilo koji zahtjev da zaštita organizacije bude 'identična' može biti suprotan interesu međunarodne saradnje kojem se teži (...). Međutim, bilo koje konstatiranje ekvivalentnosti ne može biti konačno i može podlijetati preispitivanju u svjetlu bilo koje relevantne promjene u zaštiti osnovnih prava.

156. Ako se smatra da takvu ekvivalentnu zaštitu treba obezbijediti organizacija, presumpcija će biti da država poštiva zahtjeve iz Konvencije kada samo ispunjava svoje pravne obaveze koje proističu iz njenog članstva u organizaciji.

Međutim, bilo koja takva presumpcija može biti osporena ako se smatra, u okolnostima određenog predmeta, da zaštita prava iz Konvencije očigledno nije dovoljna. U takvim slučajevima, uloga Konvencije kao 'ustavnog instrumenta evropskog javnog reda' će prevagnuti nad interesom međunarodne saradnje (vidi, *Loizidou protiv Turske* (prethodni prigovori), presuda od 23. marta 1995. godine, Serija A broj 31, str. 27-28, stav 75)."

77. Prema mišljenju podnosioca predstavke, zaštita njegovih osnovnih prava koja bi bila adekvatnih njegovoj situaciju u vezi s pritvorom nije na raspolaganju.

78. Sud je već zaključio, kao i Odjeljenje za upravne sporove Državnog vijeća, da se pritvor podnosioca predstavke zasniva na odredbama međunarodnog prava koje reguliraju funkcioniranje Međunarodnog krivičnog suda, a koje su obavezujuće za Nizozemsku.

79. Sud zapaža da Međunarodni krivični sud ima ovlasti na osnovu pravila 87. i 88. Pravila o postupku i dokazima da naloži zaštitne mjere ili druge specijalne mjere kako bi osigurao da osnovna prava svjedoka ne budu povrijeđena. On ističe da je Pretresno vijeće uistinu koristilo te ovlasti u svojoj odluci od 4. jula 2011. godine (vidi, stav 18. gore).

80. Ne može biti odlučujuće ono što navodi podnositelj predstavke, da nalozi Pretresnog vijeća pri korištenju navedenih ovlasti neće nužno dovesti to toga da vlasti Demokratske Republike Kongo neće pustiti podnosioca predstavke iz pritvora. Konvencija ne nameće državi koja je prihvatila da bude domaćin nekom međunarodnom krivičnom sudu na svojoj teritoriji

obavezu preispitivanja zakonitosti lišavanja slobode na osnovu sporazuma zakonito zaključenih između tog suda i država koje nisu strane u njoj.

(c) Prihvatanja jurisdikcije od strane Nizozemske kako bi razmotrila zahtjev podnosioca predstavke za azil

81. Prema uspostavljenoj sudskoj praksi Suda, države ugovornice imaju pravo, kao stvar međunarodnog prava i pod uvjetom njihovih obaveza iz ugovora, uključujući Konvenciju, da kontroliraju ulazak, boravak i protjerivanje stranaca (vidi, među ostalim presudama, *Abdulaziz, Cabales i Balkandali protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, od 28. maja 1985, stav 67, Serija A broj 94; *Boujlifa protiv Francuske*, od 21. oktobra 1997, stav 42, *Reports of Judgments and Decisions* 1997-VI; *Hirsi Jamaa i ostali*, citirana gore, stav 113; i *Kurić i ostali protiv Slovenije* [VV], broj 26828/06, stav 355, od 26. juna 2012). Sud također ističe da pravo na politički azil nije predviđeno ni u Konvencijom ni njenim protokolima (vidi opet, među mnogim drugim presudama, *Vilvarajah i ostali protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, od 30. oktobra 1991, stav 102, Serija A broj 215; *Chahal protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, od 15. novembra 1996, stav 73, *Reports* 1996-V; i *Hirsi Jamaa i ostali*, citirana gore). Osim toga, Konvencija, kao takva, ne garantira bilo koje pravo na ulazak, boravak i ostanak u nekoj državi čiji neka osoba nije državljanin (vidi, među nedavno donesenim odlukama, *Kane protiv Kipra* (odluka), broj 33655/06, od 13. septembra 2011; *H. protiv Nizozemske* (odluka), broj 37833/10, od 18. oktobra 2011; i *Kurić i ostali*, citirana gore). Konačno, države u principu nemaju obavezu da omogućue da strani državljani čekaju ishod imigracionog postupka na svojoj teritoriji (vidi, *mutatis mutandis*, *Nsona protiv Nizozemske*, od 28. novembra 1996, stav 93, *Reports* 1996-V; *Chandra i ostali protiv Nizozemske* (odluka), broj 53102/99, od 25. augusta 1999; *Benamar i ostali protiv Nizozemske* (odluka), broj 43786/04, od 5. aprila 2005; i *Haydarie i ostali protiv Nizozemske* (odluka), broj 8876/05, od 20. oktobra 2005).

82. Argument podnosioca predstavke je taj da, budući da je Nizozemska pristala da ispita zahtjev za azil, nužno slijedi da je Nizozemska preuzela na sebe preispitivanje zakonitosti njegovog pritvora u prostorijama Međunarodnog krivičnog suda – te nalaganje njegovog puštanja na slobodu, vjerovatno na svojoj teritoriji, ako ustanovi da je njegov pritvor nezakonit.

83. Imajući u vidu citiranu sudsku praksu, Sud sa svoje strane, ne vidi takvu vezu.

(d) Zaključak

84. Slijedi da je predstavka inkompatibilna *ratione personae* s odredbama Konvencije u smislu člana 35. stav 3(a) i da mora biti odbačena u skladu s članom 35. stav 4.

Iz tih razloga, Sud jednoglasno
proglašava predstavku neprihvatljivom.

Santiago Quesada
Registarar

Josep Casadevall
Predsjednik

© **Vijeće Evrope/Evropski sud za ljudska prava, 2013.**

Službeni jezici Evropskog suda za ljudska prava su engleski i francuski. Ovaj prevod je realiziran zahvaljujući pomoći Fonda povjerenja Vijeća Evrope (www.coe.int/humanrightstrustfund). On ne obavezuje Sud, niti Sud preuzima bilo kakvu odgovornost za njegov kvalitet. On može biti preuzet sa baze podataka sudske prakse Evropskog suda za ljudska prava, HUDOC, (<http://hudoc.echr.coe.int>) ili bilo koje druge baze podataka kojoj ga je Sud proslijedio. On može biti reproduciran u nekomercijalne svrhe pod uvjetom da puni naziv predmeta bude citiran, zajedno sa navedenom naznakom o autorskim pravima i pozivanjem na Fond povjerenja za ljudska prava. Poziva se bilo koja osoba koja želi da se služi ovim prevodom, u potpunosti ili djelomično, u komercijalne svrhe da kontaktira publishing@echr.coe.int.

© **Council of Europe/European Court of Human Rights, 2013**

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has shared it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the Human Rights Trust Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© **Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2013**

Les langues officielles de la Cour européenne des droits de l'homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>), ou toute autre base de donnée à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus ainsi que de la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme. Toute personne

souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante: publishing@echr.coe.int.